

RAPORT CERCETARE

“ANALIZA DE NEVOI A POPULATIEI DEFAVORIZATE DIN COMUNITATILE CU ROMI DIN JUD. OLT”

1. DESCRIEREA PROIECTULUI DE CERCETARE

Analiza de nevoi a populatiei defavorizate din comunitatile cu romi din judetul Olt a urmarit sa identifice diferite tipuri de date de tip sociologic care să fundamenteze viitoare decizii și măsuri care sa contribuie la procesul de incluziune sociala a cetatenilor de etnie roma apartinand grupurilor vulnerabile, bazat pe nevoile reale ale comunitatilor.

Principalele obiective urmarite in procesul de culegere a datelor:

- Identificarea principalelor bariere ridicate de accesarea serviciilor publice (medicale, educationale, de locuire, infrastructura) de către populatia inclusa în programul de cercetare stiintifica;
- Identificarea surselor de satisfactie/insatisfactie fata procesul de furnizare a serviciilor publice;
- Evaluarea perceptiei populatiei rome vulnerabile fata de principalele prioritati de dezvoltare la nivel local;

Volumul esantionului s-a bazat pe **19 localitati din judetul Olt** in care au fost hetero-identificate communitati cu numar semnificativ de romi, respectiv 25.495 persoane.

Esantionul de cercetare a fost format din **321 de gospodarii** (urban si rural) cu marja maxima de eroare +/-5%, cu un nivel de incredere de 95% determinata cu sistemul de cercetare al Creative Research System survey software, <http://www.surveysystem.com/sscalc.htm>.

Localitatile din jud. Olt in care a fost implementata activitatea de culegere date sunt: **Slatina, Caracal, Corabia, Draganesti-Olt, Piatra Olt, Potcoava, Brebeni, Curtisoara, Falcoiu, Gradinari, Iancu Jianu, Izbiceni, Scarisoara, Stoenesti, Strejesti, Valea Mare, Verguleasa si Vulturesti.**

În vederea atingerii acestor obiective, se va realiza o cercetare bidimensională:

- cercetare cantitativă
- cercetare calitativă

Tehnici și metode de colectare de date utilizate

1. Cercetare de tip desk-research (identificarea studiilor anterioare realizate pe această tematică)
2. Cercetare cantitativă prin realizarea și aplicarea la nivelul membrilor comunităților a unui chestionar.
3. Fisa localitatii prin care am identificat caracteristicile principale ale localitatilor.
4. Cercetare calitativă prin realizarea de interviuri de profunzime cu reprezentanți ai autorităților publice și cu actorii implicați în procesul de incluziune sociala a membrilor comunitatilor cu romi.
5. Observare directă

Perioada realizarii cercetarii: 15 septembrie- 25 Octombrie 2015.

Grup tinta: Reprezentatii autoritatilor locale/judetene si membrii adulti din comunitatile cu romi din judetul Olt.

Cercetarea a folosit un model de eşantionare probabilista, stadial stratificată, în primul stadiu urmărindu-se heteroidentificarea comunităţilor de romi semnificative numeric din judeţ prin analiza statisticilor oficiale şi discuţii cu reprezentanţii formali şi informali ai comunităţilor de romi din judeţul Olt.

În al doilea stadiu au fost selectate gospodăriile din fiecare comunitate din localităţile incluse în proiect. Gospodăriile şi persoanele care au făcut parte din eşantion au fost selectate aleator ţinându-se cont de următoarele criterii de stratificare: mediul de rezidenţă, tipul de comunitate (compactă sau diseminată şi tradiţională/netradiţională).

În situaţia comunităţilor compacte selecţia gospodăriilor s-a realizat după metoda drumului aleator iar în situaţia comunităţilor diseminate selecţia gospodăriilor s-a realizat după metoda bulgărelui de zăpadă. În fiecare gospodărie s-a ales o persoană cu vârsta peste 18 ani, folosindu-se regula zilei de naştere.

Informaţiile colectate prin intermediul chestionarului sunt:

- Relationarea la nivel local
- Tipuri şi servicii socio-sanitare la nivel locale/judeţean.
- Locuinţa şi condiţiile de locuit
- Educaţie şi ocupare
- Priorităţi pentru comunitate

Prin intermediul fişei comunităţii s-au cules următoarele informaţii:

- Caracteristici ale comunităţilor de romi – număr de romi pe zone/sate, tipul de comunităţi (comunităţi compacte, cu populaţie mixtă etnic etc), tradiţională sau nu.
- Caracteristici ale localităţii – număr de locuitori, număr de medici de familie, număr lucrători/asistenţi sociali, număr de dispensare (dacă există), număr de asistente medicale, număr de unităţi medicale, număr de unităţi şcolare, date privind infrastructura, distanţa din comunitate până la cele mai apropiate servicii publice (medicale, sociale, educaţionale), date socio-economice

Cercetarea documentară a fost realizată prin analizarea surselor de informare disponibile: statistici oficiale, cadrul legislativ, date deţinute de către organizaţii guvernamentale şi nonguvernamentale sau alte tipuri de organizaţii implicate în problematica romilor, rapoarte de cercetare elaborate anterior. Pentru obţinerea informaţiilor au fost studiate articole, statistici, rapoarte precum şi alte documente disponibile pe internet sau la sediul diverselor organizaţii, au fost realizate discuţii cu reprezentanţii ai diverselor instituţii şi organizaţii.

În cadrul aceleiaşi activităţi a fost realizată şi identificarea organizaţiilor relevante în domeniul problematicii romilor ai căror reprezentanţi au fost intervievaţi în cadrul componentei calitative a cercetării.

Universul cercetării: câte un reprezentant al Consiliului Judeţean, Institutiei Prefectului, DGASPC, DSP, AJOFM, respectiv al Primăriilor din eşantionul cuprins în cercetarea de tip cantitativ şi reprezentanţi ai societăţii civile, lideri formali şi informali, furnizori de servicii medico-sociale.

Temele interviurilor cu reprezentanti ai autoritatilor:

- Relationarea la nivel local
- Prioritati pentru comunitate
- Situatiile grupurilor vulnerabile

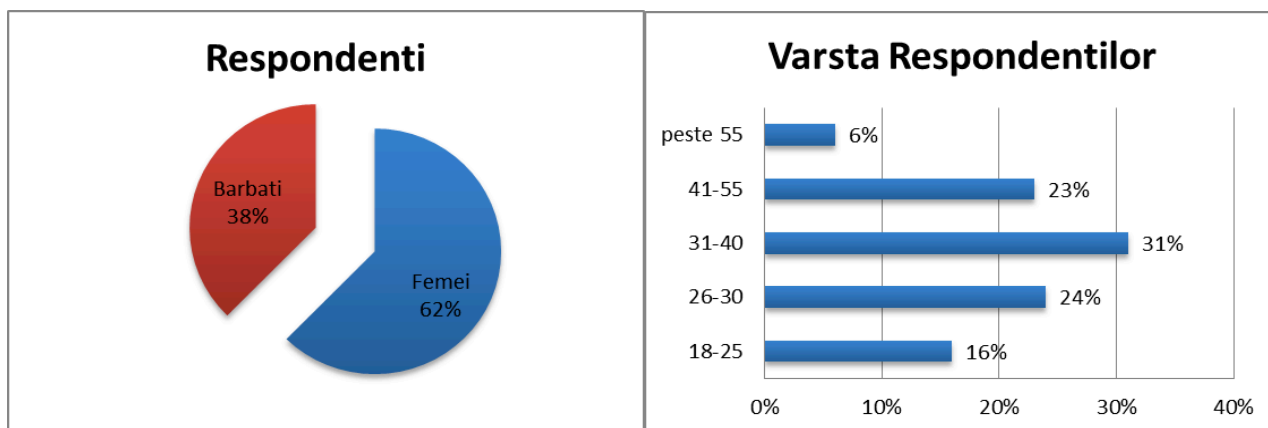
Colectarea datelor/aplicarea chestionarelor s-a realizat cu sprijinul unei echipe de 8 operatori instruiți, cu experiență anterioară în culegerea de date.

2. INTERPRETAREA DATELOR

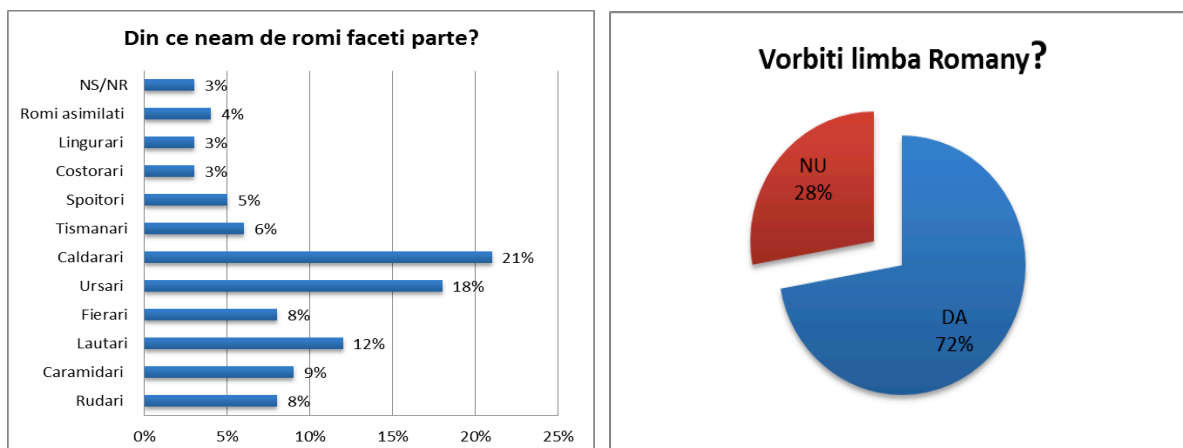
2.1. Rezultate cercetare cantitativa

Date socio-demografice

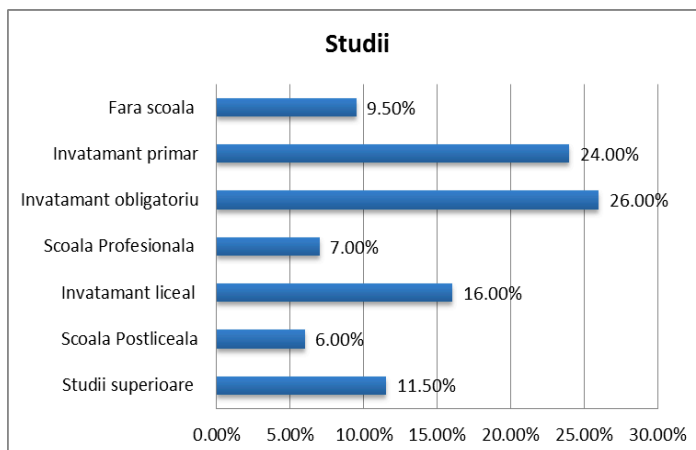
În cadrul cercetării noastre au fost interviuate un număr de 321 persoane de etnie romă, cu vârsta cuprinsă între 18 -58 ani .

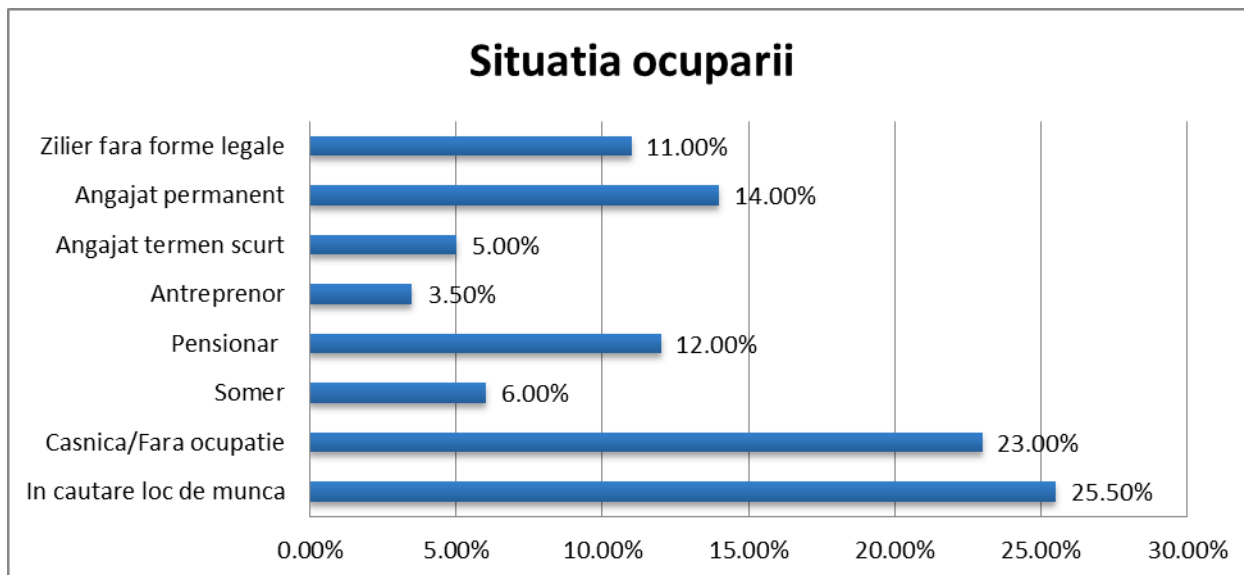
În ceea ce privește neamul de romi din care fac parte respondenții, regăsim o paletă vastă de neamuri de romi, respectiv: Rudari (8%), caramidari (9%), lautari (12%), fierari (8%), ursari (18%), caldarari (21%), tismanari (6%), spoitori (5%), costorari (3%), lingurari (3%) și romi asimilati (4%). Un procent de 3% dintre respondenți au menționat că nu cunosc neamul de romi din care fac parte. În cele 19 locații din jud. Olt în care s-a implementat componenta de culegere a datelor, operatorii de teren au urmărit să interviueze atât romi tradiționali cât și romi netradiționali. Peste 72% dintre respondenți sunt vorbitori de limba română, pastratori ai culturii și tradițiilor specifice neamurilor de romi din care fac parte.

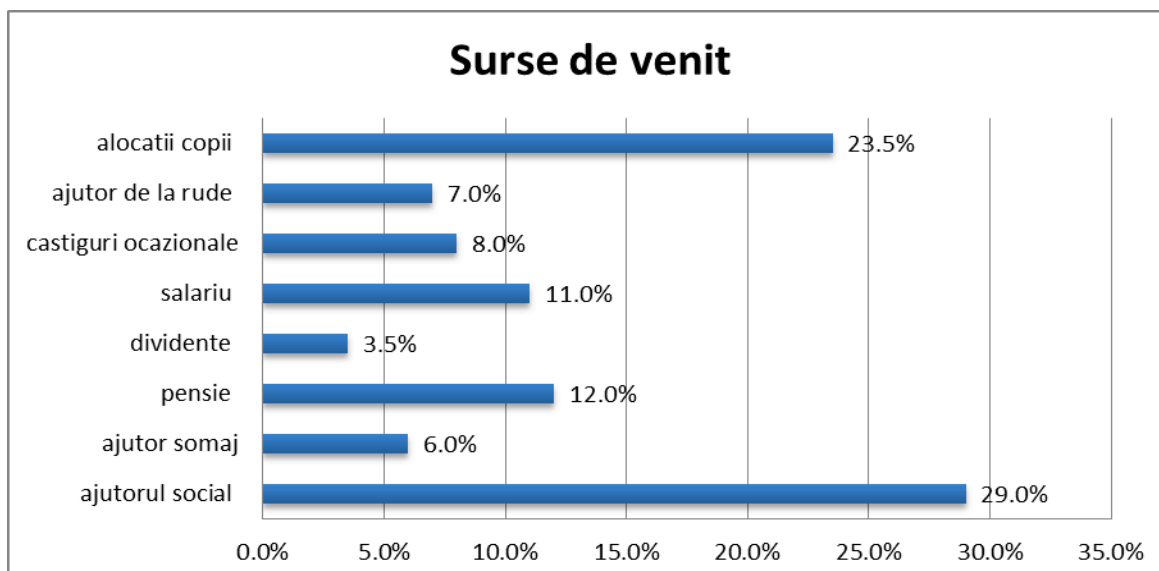
In ceea ce priveste nivelul de instruire al respondentilor aceasta difera in functie de neamurile de romi din care fac parte respondentii. Conform datelor culese, rezultat faptul ca in randul neamurilor traditionale in care se pastreaza limba, portul si traditiile/obiceiurile specifice acestora, nivelul de instruire al respondentilor se incadreaza in limita nivelului de invatamant primar si obligatoriu. Aici inregistram si un procent de 9.5% dintre respondenti care nu au participat la nici un program de instruire intr-un cadrul formal educational. In randul respondentilor netraditionali, media nivelului de instruire a beneficiarilor se incadreaza in limita studiilor obligatorii si liceale.

Cu privire la ocupatiile persoanelor chestionate, conform datelor centralizate rezulta faptul ca 54.5% dintre respondenti sunt persoane neocupate, respective persoane aflate in cautarea unui loc de munca (25.5%), someri de lunga durata (66%), persoane casnice (23%). In zonele rurale, regasim un procent de 11% dintre respondenti care lucreaza ca zilieri fara forme legale, care pot fi incadrate si in categoria persoanelor aflate in cautarea unui loc de munca.

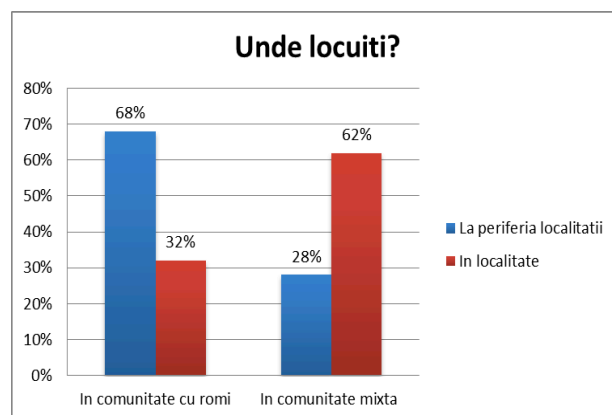
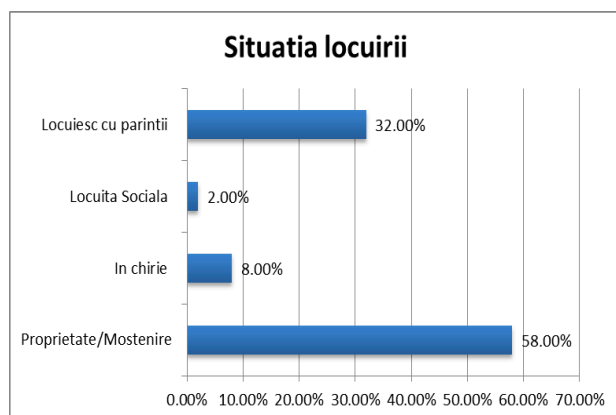

In cazul persoanelor neocupate, principalele surse de venit ale respondentilor sunt ajutorul social (29%) si alocatiile copiilor (23.5%), munca de zilier fara forme legale in agricultura si in constructii (8%), ajutor de somaj (6%), pensie (12%), salariu (11%), dividende in cazul persoanelor care au mentionat ca ocupatie antreprenoriatul (3.5%) precum si resurse provenite de la rude din strainatate sau familia extinsa (7%).

In ceea ce priveste satisfactia cetatenilor cu privire la sursele de venit pe care le au, peste 71.5% dintre respondentii au mentionat ca veniturile realizate nu le ajung nici pentru strictul necesar. Diferenta de 28,5%, in special din randul respondentilor din mediul urban, considera ca veniturile realizate le ajung doar numai pentru strictul necesar fara posibilitatea de achizitiona si alte bunuri utile traiului de zi cu zi.

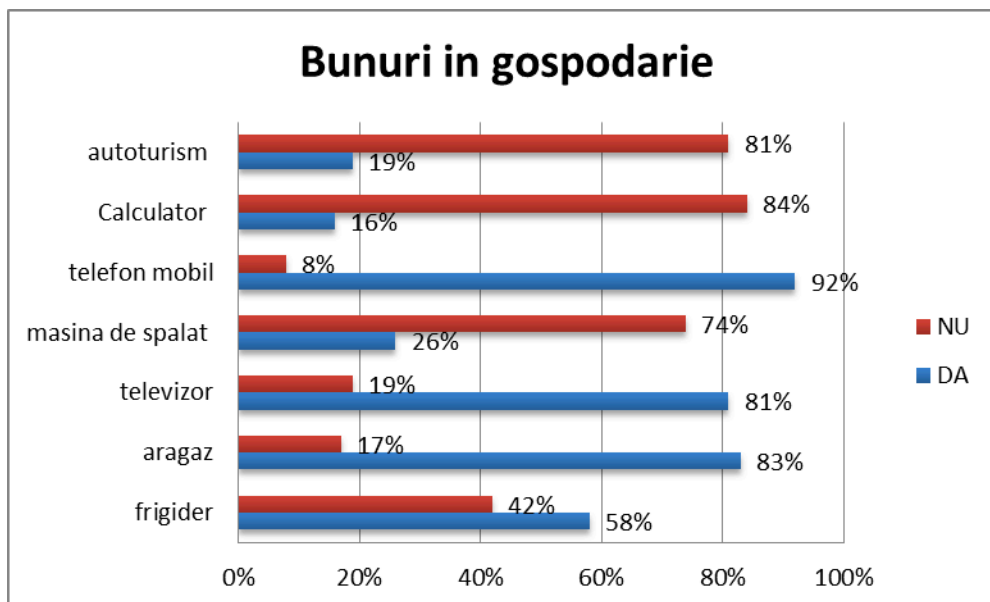
Marea majoritate a respondentilor, in special din mediul rural (68%) locuiesc in locuinte aflate intr-o zona aflata la marginea localitatii, in zona compacta cu alte familii rome, in locuinte proprietate personala/mostenite (58%), cu un nivel acceptabil din punct de vedere al starii locuintei. Se inregistreaza un procent de 32% din randul respondentilor care mentioneaza ca locuiesc cu parintii. In mediul rural, situatia locuirii nu se schimba din punct de vedere al situatiei locurii, in schimb 62% dintre respondenti mentioneaza ca locuiesc in comunitati mixte din localitate.

Cu privire la locuire, una dintre problemele mentionate de respondeti este lipsa actelor de proprietate a locuintelor, in special a locuintelor din mediul rural unde, locuintele sunt mnostenite de la parinti sau cumparate fara forme legale. Peste 56% dintre responenti au mentionat faptul ca se confrunta cu acesta problema.

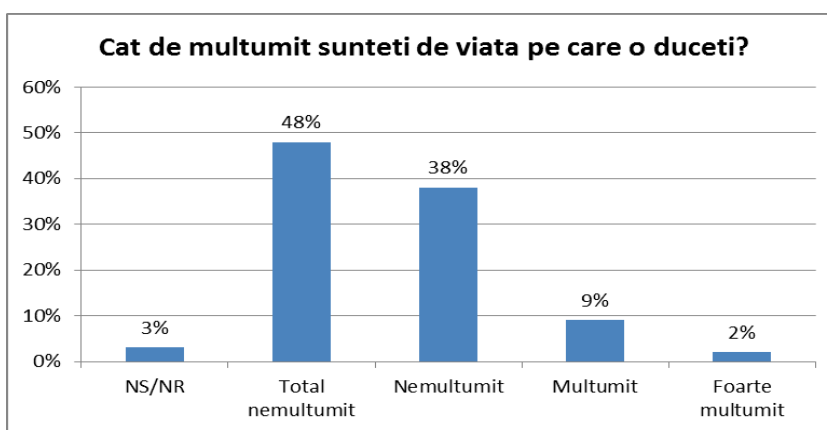
In ceea ce priveste utilitatile gospodariilor, observam ca in mediul rural, locuintele romilor sunt racordate doar la energie electrica (81%) si in cazuri izolate (6%) locuintele sunt racordate si la reseaua de apa. In mediul urban locuintele romilor sunt racordate la utilitati dupa cum urmeaza: apa si canalizare (69%), energie electrica (92%), reseaua de gaz (43%).

In general locuintele sunt dotate cu frigider (58%), TV (81%), telefon mobil (92%) si aragaz (83%). In special in mediul urban, constatam ca 19% dintre beneficiari detin un autoturism, 16% calculator. 26% masina de spalat.

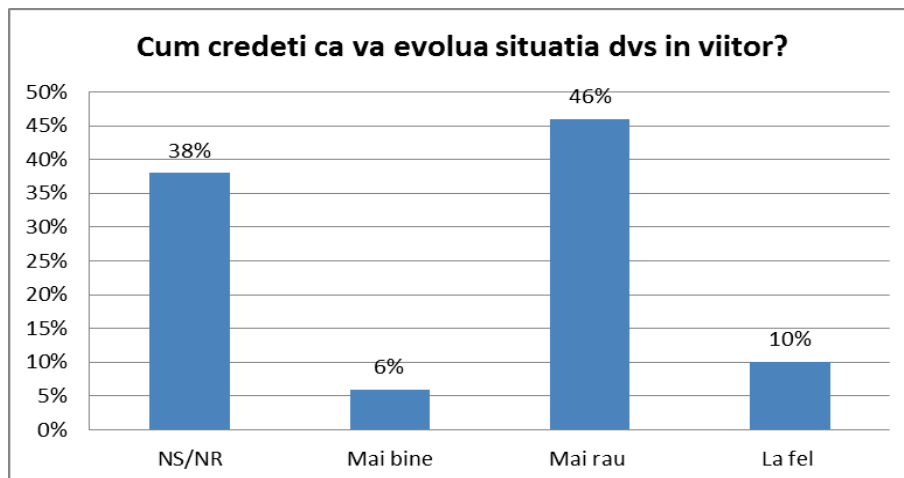
A. Relationarea cu autoritatile locale

Luand in considerare toate aspectele ce tin de viata din comunitate, analizand datele culese din teren, constatam ca respondentii sunt nemultumiti (38%) si total nemultumiti (48%) de viata pe care o duc.

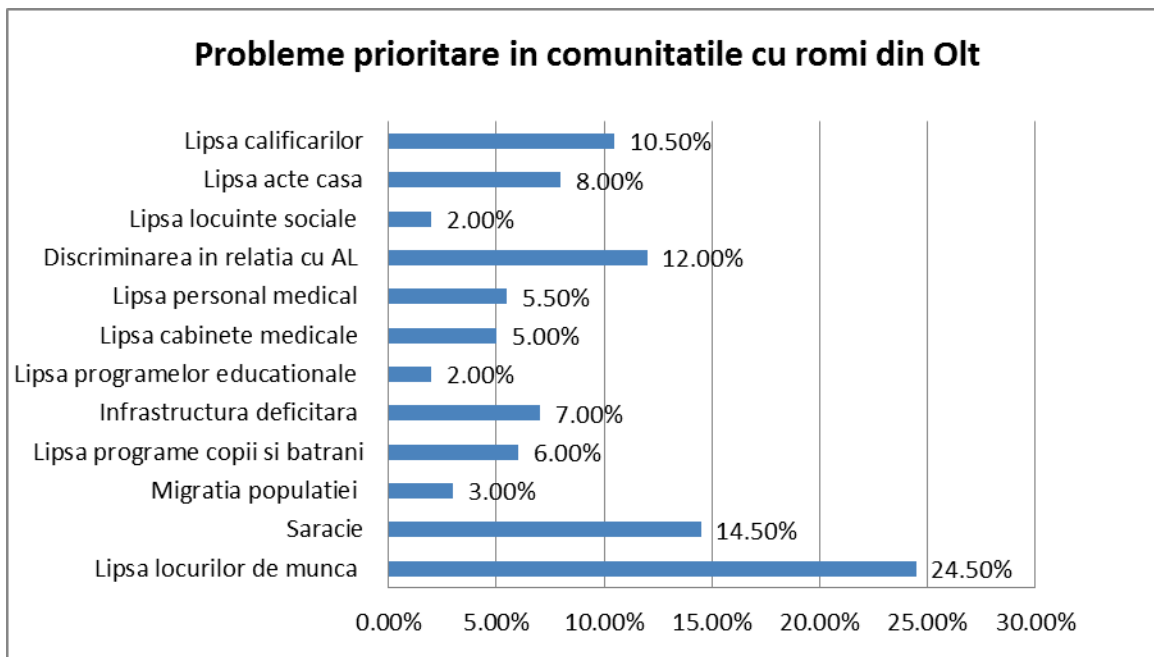

In ceea ce priveste evolutia situatiei lor in perioada urmatoare, 6% dintre respondenti au mentionat ca sunt optimisti cu privire la schimbarea situatiei lor, 10% considera ca situatia va fi la fel si 46% considera ca situatia va evolua in rau. Avem inregistrat un procent destul de ridicat (38%) dintre

respondenti care nu sunt siguri cu privire la evolutia situatiei lor in perioada urmatoare sau care nu au avut un raspuns la aceasta intrebare. Daca analizam indicatorul “mai bine” si indicatorul “mai rau”, constatam ca la nivelul judetului Olt, in comunitatile cu romi exista un sentiment de nesiguranta cu privire la viitor. Putem concluziona ca respondnetii sunt persoane de etnie roma realiste, care se confrunta cu un grad ridicat de saracie datorat nivelului minim de educatie, locuiesc in mediul rural, cu acces limitat la oportunitati de informare.

Din punctul de vedere al respondentilor, persoanele cu notorietate din localitate si de la care acestia au asteptari sunt Primarul (41%), Viceprimarul (16%), liderul rom (26%) si asistentul social (17%).

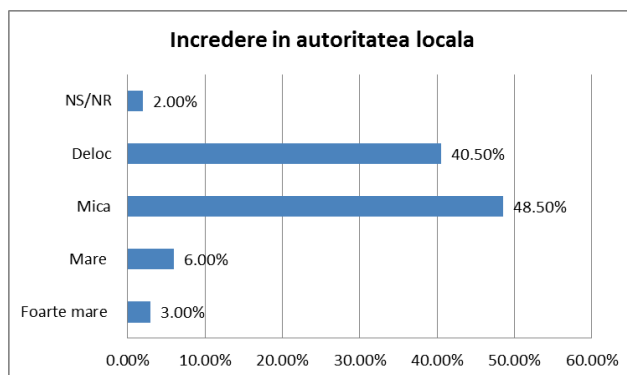
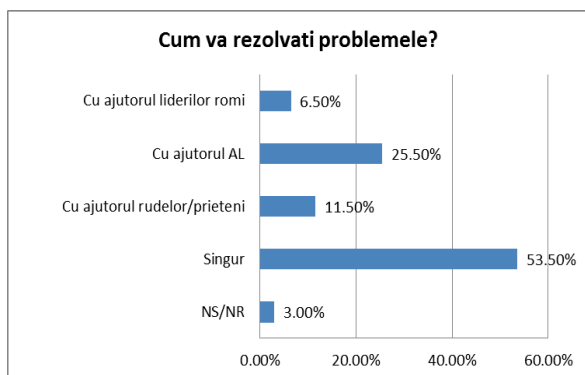

Principalele probleme cu care se confrunta populatia de etnie roma din judetul Olt sunt: Lipsa locurilor de munca (24.5%), saracia extrema (14.5%), migratia populatiei si a fortei de munca (3%),

lipsa unor programe la nivel comunitara adresate copiilor si batranilor din comunitate (6%) , care sa le permita persoanelor apte de munca sa isi gaseasca un loc de munca, infrastructura (7%) deficitara la nivel comunitar, lipsa programelor educationale (2%) adresate copiilor romi care sa reduca decalajul educational dintre copii romi si neromi, lipsa cabinete medicale/unitati de asistenta medicala din mediul rural (5%), lipsa personal medical (5.5%) stabil in localitate, discriminarea (12%) in relatia cu reprezentatii autoritatilor locale (situatii mentionate in special in de respondentii romi traditionali), lipsa locuintelor sociale (2%) care sa permita familiilor tinere sa de dezvolte independent de familia extinsa, lipsa actelor de proprietate (8%) si lipsa calificarilor (10.5%) in meserii cautate pe piata fortei de munca adaptate nivelului lor educational.

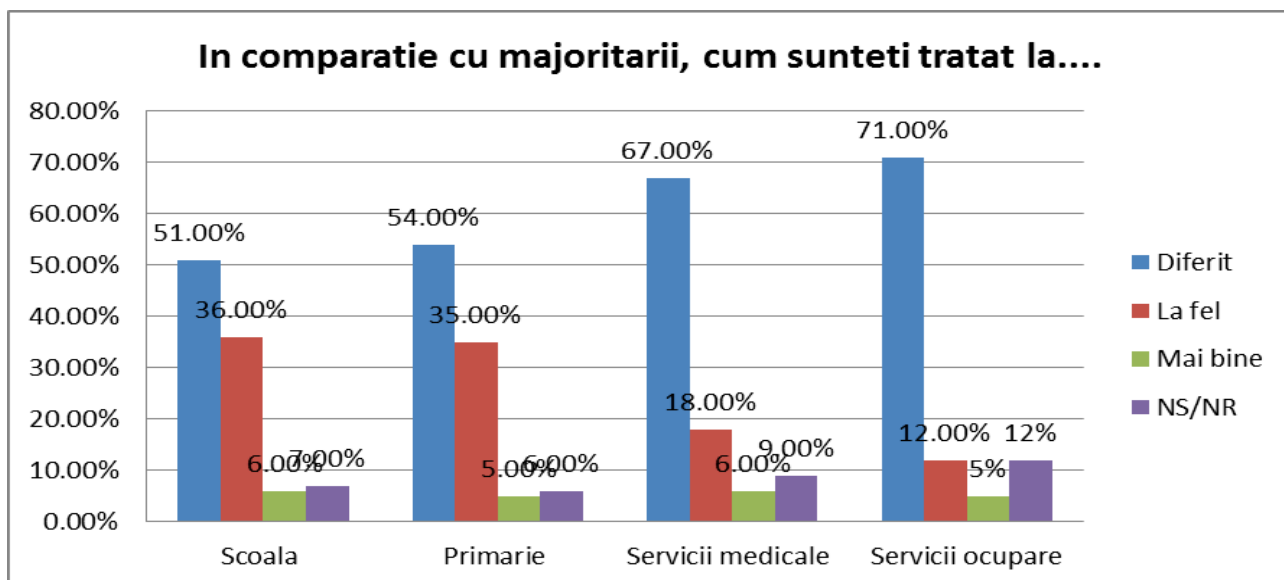
In general, respondentii din comunitatile din judetul Olt in care s-a realizat cercetarea isi rezolva problemele singuri (53.5%), cu ajutorul autoritatilor locale (25.50%) si cu ajutorul rudelor sau prietenilor (11.5%). Liderul rom sau alti lucratori comunitari in beneficiul romilor contribuie in foarte mica masura in procesul de rezolvare a problemelor al membrilor comunitatilor cu romi.

In ceea ce priveste increderea in autoritatile locale, in comunitatile in care am realizat sondajul de opinie, constatam ca nivelul de incredere este foarte scazut, respectiv deloc (40.5%) si mica (48.5%).

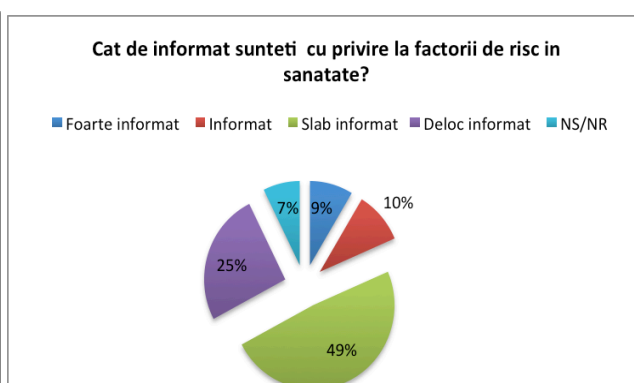
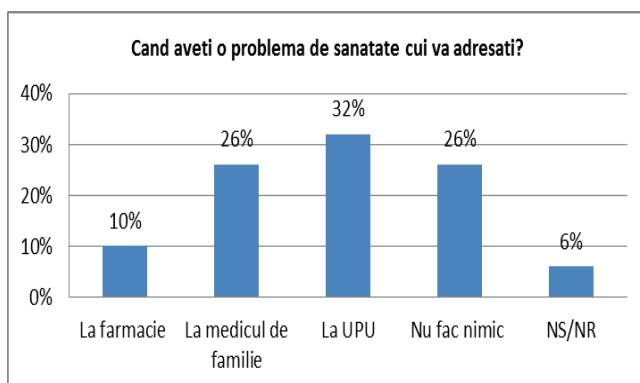
In general, atunci cand se iau decizii importante pentru comunitate, cetatenii de etnie roma nu sunt intrebi de catre autoritatile locale. Peste 59 % dintre respondenti au mentionat ca nu sunt intrebatii atunci cand se iau decizii care le afecteaza traiul de zi cu zi din comunitate. Totodata, peste 86% dintre respondenti considera foarte important ca autoritatile locale sa ii consulte/informeze atunci cand se ia o decizie importanta pentru comunitatea in care acestia traiesc.

In ceea ce priveste tratamentul diferentiat al romilor la serviciile publice, in general, respondentii considera ca sunt tratat diferentiat atunci cand acceseza serviciile publice. Peste 54% dintre respondenti mentioneaza ca sunt tratati diferit atunci cand se adreseaza serviciilor oferite de primarie, 67% mentioneaza ca sunt tratati diferit atunci cand se adreseaza serviciilor medicale, 54% mentioneaza ca sunt tratati diferentiat atunci cand se adreseaza serviciilor de ocupare (atat de catre institutii cat si de catre angajatori) si 51% considera ca sunt tratati diferit in relatia cu sistemul de invatamant.

B. Educatie sanitara si acces la servicii medicale

Din raspunsurile procesate a rezultat faptul ca peste 53% dintre respondenti sunt inscrisi pe lista unui medic de familie. Migratia persoanelor este un factor care influenteaza procesul de inscriere pe lista unui medic de familie, 16% dintre respondenti au mentionat ca nu sunt inscrisi pe lista unui medic de familie deoarece, in ultimul an, au calatorit in strainatate si nu si-au platit asigurarea de sanatate. In marea majoritate a cazurilor, calitatea de asigurat medical este dobandita prin intermediul ajutorului social (46%), pensii (8%), plata CAS din salarii (11%), contract cu CAS (3%).

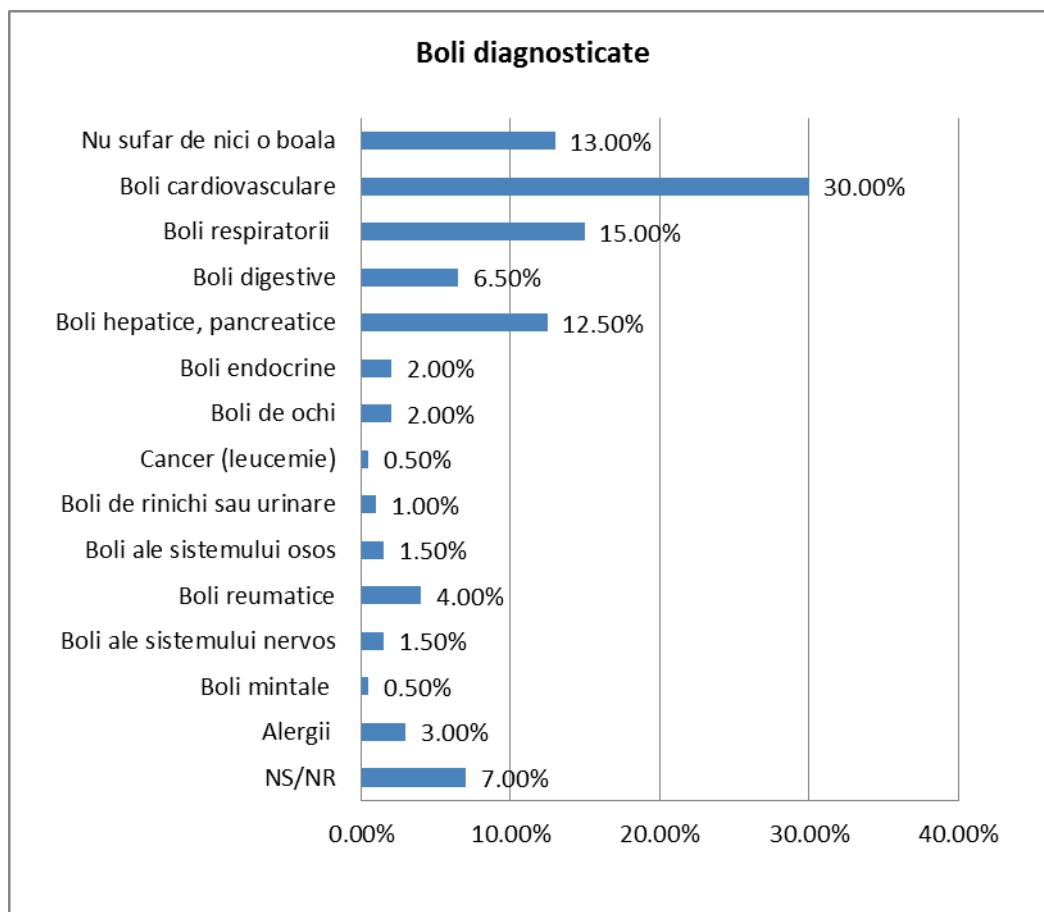

Cand au o problema de sanatate, 26% dintre respondenti au mentionat ca se adreseaza serviciilor unui medic de familie si in cazul respondentilor din urban (32%) la unitatea de primiri urgente. Sunt inregistrate si raspunsuri in care respondentii mentioneaza ca nu fac nimic pentru ca nu au unde sa se adreseze (26%) sau apeleaza la serviciile unui farmacist (10%).

Din punct de vedere al educatiei sanitare, marea majoritate a respondentilor (peste 70%) au mentionat faptul ca sunt slab informati sau deloc informati atunci cand este vorba de factorii care influenteaza starea de sanatate.

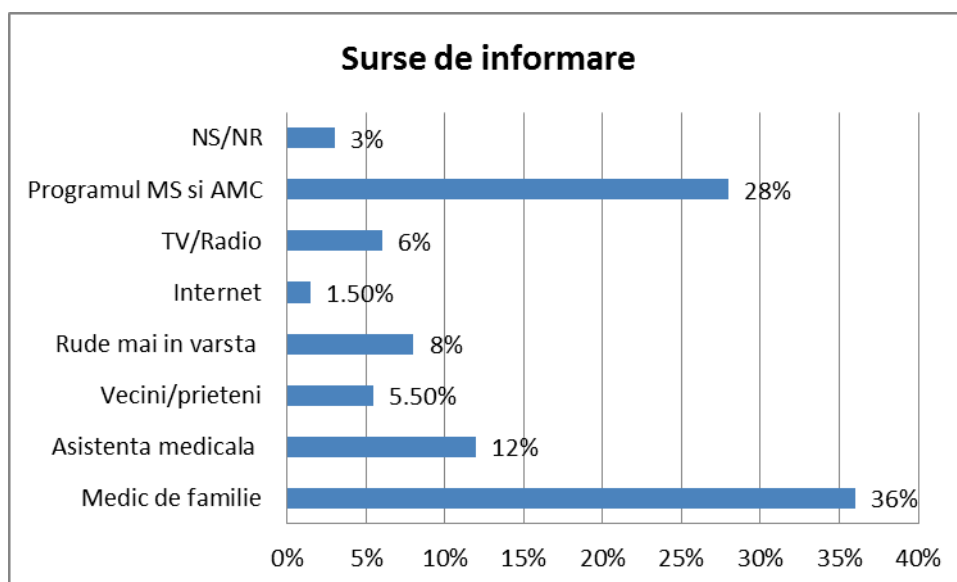
În ceea ce priveste percepția respondenților cu privire la starea actuala de sănătate, peste 68% dintre respondenții își apreciază starea de sănătate ca fiind buna si foarte buna. Acesta situatie ne determina sa afirmăm că, in lipsa unui diagnostic sau a simptomelor unei boli, romii sunt mai optimiști în aprecierea stării de sănătate.

In schimb, in ceea ce priveste perceptia starii de sanatate in viitor, respondentii nu mai sunt atat de optimisti, valorile inregistrate oferindu-ne posibilitatea sa interpretam ingrijorarea acestora cu privire la viitor (38% dintre respondenti considera ca in viitor starea lor de sanatate va fi la fel, 29% dintre respondenti considera ca starea lor de sanatate in viitor va mult mai proasta). Peste 25% dintre respondenti au evitat sa raspunda la acesta intrebare.

In ceea ce priveste bolile cu care au fost diagnosticati respondentii, mentionam ca in cele 19 localitati predomina bolile cardiovasculare (30%), bolile respiratorii (15%), boli digestive (6.5%) si bolile hepatice, pancreatice (12.5%). Bolile reumatice, ale sistemului osos, bolile sistemului norvos si bolile mintale/psihice, bolile endocrine, nutritie si metabolism se regasesc printre respondenti insa cu valori individuale mai mici de 2%.

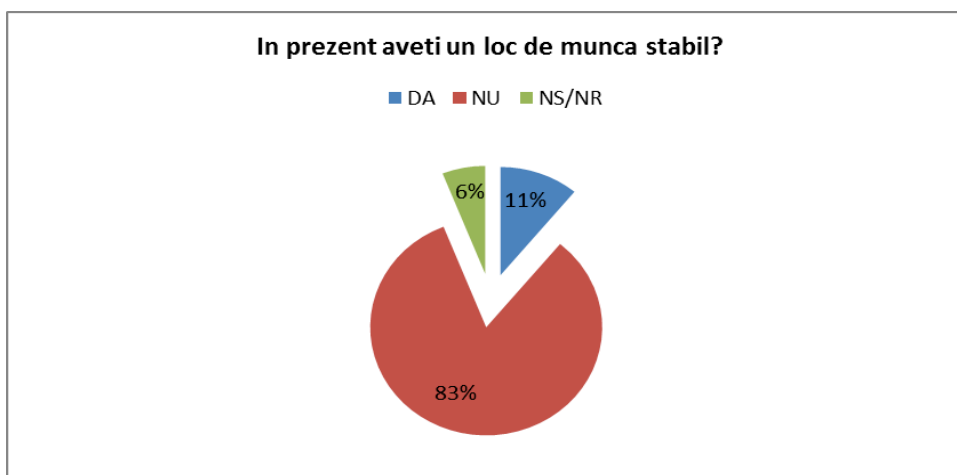
Cu privire la modalitatea de informare a respondentilor cu privire la probleme de sanatate, responenții au mentionat ca se informeaza la medicul de familie (36%), prieteni/rude (8%), mediator sanitar/AMC (28%) si asistent medical (12%). In localitatile in care exista mediatori sanitari observam ca respondentii au mentionat mediatoarul sanitar si asistentul medical comunitar ca o persoana resursa in comunitate si ca principala sursa de informare cu privire la problemele de sanatate (28%). In comunitatile in care am efectuat cercetarea, sursele mass media/TV/Radio/Internet nu constituie o sursa principala si sigura de informare pentru respondenti.

C. Situatia ocuparii

In ceea ce priveste problemele care afecteaza traiul zilnic al membrilor comunitatilor cu romi din Olt, lipsa locului de munca (lipsa unei surse de venit stabile) este una dintre problemele prioritare (68.5% dintre respondenti au raspuns ca lipsa locului de munca este o problema care afecteaza atat individul cat si comunitatea).

Lipsa unui loc de munca stabil afecteaza in proportie de 83% dintre respondentii. Principalele cauze care conduc la aceasta situatie sunt: lipsa pregatiri profesionale (28.5%), lipsa locurilor de munca la nivel local (33%), lipsa oportunitatilor antreprenoriale la nivel local (14%), discriminarea la locul de munca (13%), lipsa programelor de pregatire profesionala si incluziune pe piata fortei de munca (11.5%).

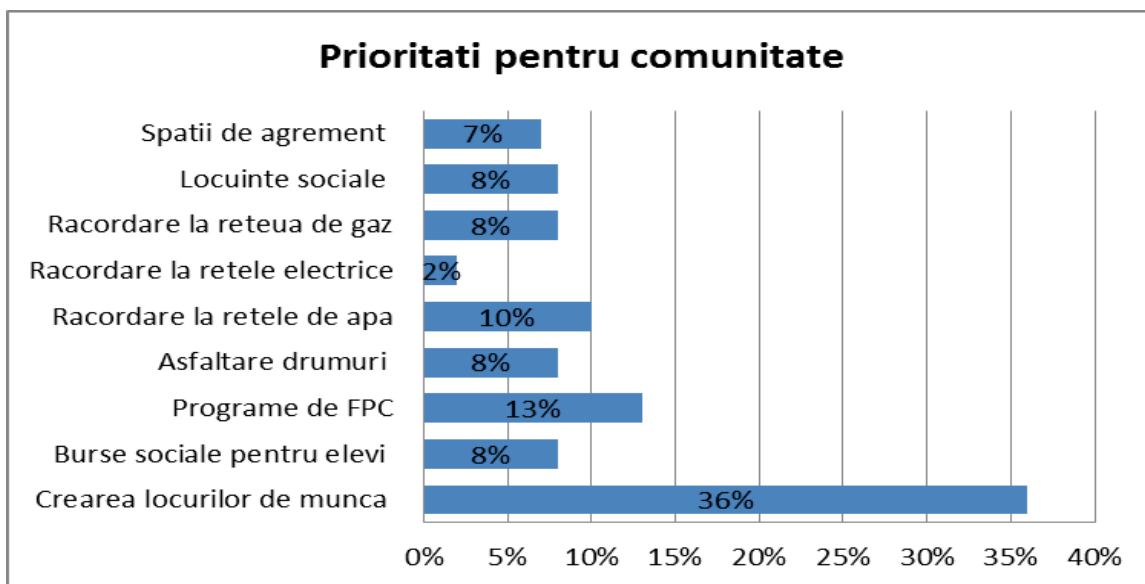
Din raspunsurile primite a rezultat faptul ca exista interes din partea respondentilor de a participa la programe de pregatire profesionala si incluziune pe piata foartei de munca (63%) inasa adaptate nivelului lor de instruire/educatie. Una dintre barierele mentionate de respondenti in procesul de incluziune pe piata fortei de munca este lipsa educatiei care sa permita participarea la cursuri de pregatire conform normelor ANC (42.5%).

In ceea ce priveste nivelul de instruire/informare al respondentilor cu privire la programele de formare profesionala si insertie pe piata fortei de munca, constatam ca peste 46% dintre respondenti nu detin informatii despre acest tip de activitate derulat de autoritatile competente (AJOFM sau ONG-uri).

D. Prioritati pentru comunitate

Din punctul de vedere al respondentilor, pentru perioada urmatoare, autoritatile locale si judetene din judetul Olt trebuie sa aiba ca prioritate principal crearea locurilor de munca (36%) si incluziunea pe piata fortei de munca a persoanelor aflate in cautarea unui loc de munca.

Imbunatatirea infrastructurii comunitare (asfaltare, pietruire, racordare la energie electrica, apa si canalizare, gaz), construirea de locuinte sociale precum si implementarea de programe sociale adresate copiilor (burse scolare) sunt prioritati la fel de urgente din punctul de vedere al respondentilor.

2.1. Rezultate cercetare calitativa

a) Interviu cu reprezentatii autoritatilor locale

Una dintre componentele importante in cadrul cercetarii calitative, o reprezinta interviurile realizate cu reprezentatii autoritatilor locale din cele 18 localitati incluse in program. Astfel, in cadrul acestei activitati, operatorii de teren au discutat cu 7 primari, 5 viceprimari, 4 secretari primarie, 2 consilieri locali alesi.

In general, la intrebarea *"cat de multumiti sunteti de viata care o duceti?"*, marea majoritate a respondentilor au mentionat ca sunt multumiti de viata pe care o duc in localitate. In special in mediul rural, respondentii au mentionat ca *"...nu sunt multe perspective de viitor si trebuie sa ne multumim cu ceea ce putem face..."* (viceprimar AL). Totodata, statutului de reprezentant al autoritatii locale ofera respondentilor posibilitatea sa afirme ca *"...personal, sunt foarte multumit pentru ceea ce am realizat pana acum..."* (primar AL).

Insa sunt si foarte multe aspecte legate de localitate care ii nemultumesc pe respondenti. De exemplu, problemele oamenilor din comunitate care se adreseaza serviciilor primariei, sunt

aspecte care ii nemultumesc din punct de vedere profesional deoarece *“...nu posibilitatea sa rezolvam problemele cetatenilor si asta creaza tensiuni atat la nivelul functionarilor primariei cat si la nivelul relatiei cu beneficiarii...”* (primar AL).

La intrebarea *“cat de multumit sunteti de viata care o duc oamenii din localitate?”*, respondentii au mentionat ca sunt ingrijorati de situatia oamenilor din localitatile lor. *“...nu au locuri de munca iar oamenii trebuie sa se descurce cum pot ca sa supravietuiasca. Noi facem ce putem sa-l ajutam insa este foarte putin in comparatie cu nevoile lor...”* (primar AL). Lipsa locurilor de munca la nivel local este o problema deosebita care determina respondentii sa mentioneze ca sunt nemultumiti cu privire la viata oamenilor din localitate. *“...nu au locuri de munca si rata somajului este foarte mare. Pe vremuri aici exista un parc industrial care nu mai functioneaza de ani buni. Nu stiu cum sa facem sa atragem investitori sa aducem locuri de munca...”* (primar AL). O mare parte dintre membrii locuitorilor din mediul rural se ocupa cu gradinaritul si agricultura. Analizand munca depusa si raspata muncii respondentii au mentionat ca *“...investitiile in agricultura si gradinarit nu le aduc multe beneficii cetatenilor noastrii, le asigura doar traiul de pe azi pe maine...si asta ma nemultumeste foarte tare. Nu avem centre de colectare si in lipsa acestora apar fel de fel de indivizi care platesc un pret prea mic agricultorilor in comparatie cu munca depusa...”* (secretar AL)

Problemele legate de lipsa locurilor de munca, lipsa veniturilor stabile precum si probleme de infrastructura, sunt mentionate de toti respondenti ca fiind probleme prioritare care trebuie abordate imediat in vederea asigurarii unui trai decent al oamenilor. In general in localitatile rurale, *“...majoritatea locuitorilor traiesc din agricultura, legumicultura, iar altii au cate un membru din familie plecat in strainatate care sustine financiar familia...”* (primar AL). Insa aceste surse de venit nu sunt sustenabile si nu reusesc sa acopere necesarul unui trai decent pentru o familie.

In ceea ce priveste optimismul respondentilor cu privire la evolutia lucrurilor la nivel local, constatam ca in marea majoritate a cazurilor din mediul rural, respondentii au mentionat ca sunt optimistiti cu privire la schimbarea in bine a comunitatilor pe care le reprezinta. *“...sunt sigur ca lucrurile vor evolua in bine deoarece avem proiecte importante de implementat care sunt in beneficiul cetatenilor...”* (secretar AL). Acelasi situatie o regasim si la nivel urban unde respondentii au mentionat importanta *“... atragerii de fonduri europene care sa contribuie la imbunatatirea calitatii vietii cetatenilor...”* (viceprimar AL).

Referitor la problemele prioritare din localitate, raspunsurile difera in functie de mediul de rezidenta al respondentului. In mediul rural, respondentii au mentionat lipsa locurilor de munca si a locuintelor sociale *“...acesta problema ne afecteaza foarte mult si din acesta cauza foarte multi tineri pleaca din localitate...”* (primar AL). In plus este mentionat lipsa sistemului de irigatii care sa permita legumicultorilor sa-si imbunatateasca recolta. In mediul urban, respondentii au mentionat probleme legate de infrastructura si lipsa resurselor financiare pentru cofinantarea programelor europene. Din discutiile purtate cu reprezentatii autoritatilor locale constatam ca in opinia lor, prioritatile comunitatii sunt legate de infrastructura si pe plan secundar apar si problemele legate de actele de proprietate, lipsa locurilor de munca, programe si proiecte adresate cresterii ratei de ocupare, programe si proiecte adresate tinerilor si varstnicilor din comunitate.

Referitor la implicarea autoritatilor locale in procesul de rezolvare a problemelor cetatenilor, toti reprezentatii autoritatilor locale au mentionat faptul ca institutia pe care o reprezinta face totul posibil ca sa satisfaca nevoile cetatenilor. *“...facem tot posibilul sa ajutam in limitele legii si*

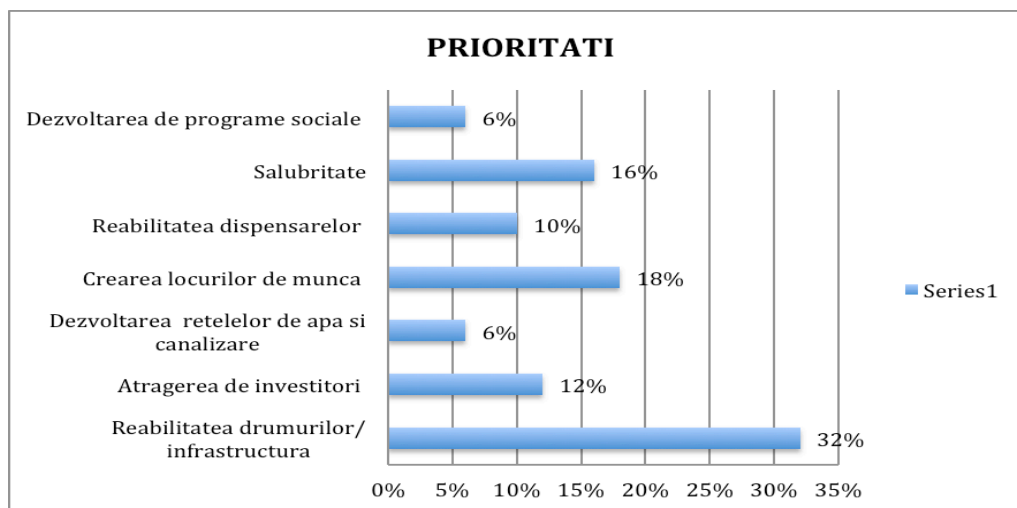
competentelor noastre...” (primar AL), in sa “...sunt si persoane nemulumite pentru ca au alte asteptari de la noi. Noi nu avem cum sa rezolvam problema lipsei locului de munca in sa colaboram cu AJOFM cu care ii punem in contact...” (secretar AL). In general respondentii au mentionat ca reuesc sa raspunda nevoilor oamenilor chiar daca “...de multe ori rezolvam si probleme care nu tin de noi...” (secretar AL).

In ceea ce priveste increderea reprezentatilor autoritatilor locale in membrii comunitatilor cu romi din jud. Olt, din discutiile purtate cu respondentii au rezultat trei opinii:

- 1) 52% dintre respondent nu au incredere in membrii comunitatilor. “...oricat ai face pentru ei nu poti sa-l multumesti nicodata. Nu am cum sa am incredere in ei pentru ca sunt schimbatori si uita ajutorul dat...” (viceprimar AL).
- 2) 38 dintre respondent au mentionat ca au incredere totala in membrii comunitatilor cu romi. “...cel putin in relatia cu mine romii din comunitate au fost oameni de cuvnt. Sunt harnici si isi vad de treaba lor. Am incredere totala in ei...” (primar AL).
- 3) 10% dintre respondenti au fost displomati si au raspuns ca au incredere in sa fara sa ofere explicatii suplimentare.

In ceea ce priveste deciziile luate in beneficiul comunitatii, toti respondentii au mentionat ca se consulta cu populatia inainte de luarea deciziilor si ca este necesar ca cetatenii sa fie consultati de AL inainte de luarea deciziilor pentru a evita posibile conflicte. Metodele difera de la o localitate la alta. “...organizam intalniri la primarie si invitam populatia sa participe...” (viceprimar AL), “...avem consilieri care au obligatia sa informeze populatia...” (consilier local), “... punem anunt la primarie si ii invitam la sedintele consiliului local...” (primar AL), “...in localitate exista lucratori pentru romi care se implica atat in transmiterea de informatii in comunitatile de romi cat si in rezolvarea unor probleme ale acestora...” (primar AL), “...facem sedinte in fiecare sat si discutam cu oamenii...” (primar AL).

Referitor la prioritatile pentru comunitatile cu romi, acestea sunt: reabilitatea drumurilor/infrastructura (32%), crearea locurilor de munca (18%), salubritatea in comunitati (16%), atragerea de investitori (12%), reabilitatea dispensarelor/ambulatorii medicale (10%), dezvoltarea de programe sociale (6%) si dezvoltarea retelor de apa si canalizare (6%)

Cu privire la situatia grupurilor defavorizate din localitatile in care s-a realizat cercetarea, respondentii au mentionat urmatoarele categorii: romii beneficiari ai ajutorului social, copii din familii monoparentale, batranii aflati in intretinerea tinerilor plecati in strainatate, persoane cu handicap si persoanele pensionate pentru incapacitate temporara de munca. Pentru a contribui la reducerea vulenabilitatii acestor categorii de persoane defavorizate, reprezentatii autoritatilor locale au mentionat ca *"...ajut atat cat imi permite legislatia in vigoare si bugetul primariei..."* (primar AL). Politicile publice adresate acestor categorii de populatie nu sunt adaptate la nivel local deoarece nu exista finantare. In strategiile de dezvoltare locala nu se regasesc masuri specifice pentru aceste categorii de populatie deoarece aceste documente sunt realizate de obicei de firme de consultant fara a avea o baza reala.

Concluzia principala rezultata ca urmare a discutiilor cu reprezentatii autoritatilor locale conduce la ideea ca autoritatile publice locale nu au capacitatea de a gestiona problematica populatiei defavorizate. Documentele de politici publice adresate acestei categorii de populatie nu sunt cunoscute si aplicate la nivel local, chiar daca, din punct de vedere al discursului public, autoritatea locala pare interesata/implicata in procesul de rezolvare a problemelor.

b) Interviu cu reprezentatii autoritatilor judetene

In cadrul acestei activitati, operatorii de teren au intervievat reprezentatii urmatoarelor institutii: Consiliul Judetean Olt, Institutia Prefectului, AJOFM, Directia de Sanatate Publica, Inspectoratul Scolar Judetean si DGASPC Slatina.

Conform discutiilor purtate cu reprezentatii autoritatilor judetene, institutiile deconcentrate sunt implicate activ in procesul de incluziune sociala a persoanelor de etnie roma din judet Olt. Programele si proiectele implementate de institutiile deconcentrate in judetul Olt vizeaza imbunatatirea situatiei romilor bazat pe principiile directoare ale Strategiei Nationale de Imbunatatire a situatii romilor si Strategiei Judetene de Dezvoltare Durabila.

Implicarea Consiliului Judetean Olt in rezolvarea problematii romilor.

La nivelul Consiliului Judetean Olt, exista o preocupare deosebita cu privire la procesul de incluziune sociala. Din discutiile purtate cu d-l Paul Stanescu, Presedintele CJ Olt, a rezultat faptul ca *"...la nivelul CJ Olt, au fost organizate diverse intalniri care au vizat problematica persoanelor de etnie romă, atât cu reprezentanți ai comunităților de romi, cât și cu autorități care au în vizor incluziunea persoanelor de etnie romă. De fiecare dată, s-a căutat să se identifice necesitățile fundamentale ale comunităților de romi, dar și găsirea de soluții pentru remedierea problemelor cu care se confruntă. În plus, instituția noastră, în limita competențelor care îi revin, a participat la acțiuni de informare, prevenire și combatere a discriminării romilor în județ și a acordat consiliere cetățenilor romi care se adresează institutiei... "*

In ceea ce priveste situatia romilor de la nivel judetean, respondentul caracterizeaza comunitatea ca fiind *"...o comunitate numeroasă, care întâmpină probleme în accesul la serviciile de educație, sănătate și ocuparea unui loc de muncă, nu din cauza discriminării, ci din lipsa de cunoaștere a drepturilor și obligațiilor sale, dar care, în ultima vreme, datorită politicilor publice aplicate asupra comunităților de romi, reușește să evolueze și să reducă discrepanțele de educație și nivel de trai..."*.

Principalele probleme cu care se confrunta membrii comunitatilor cu romi sunt *"...legate de educatie. In comunitățile de romi, nu se pune accentul pe școlarizare. De aici, sunt generate o serie de probleme ca: lipsa locurilor de muncă, a actelor de identitate și/sau de stare civilă, nivel de trai scăzut, din cauza posibilităților financiare precare..."*.

Din punctul de vedere al respondentului, cea mai importanta problema a comunitatii cu romi este lipsa educatiei si *"...rata mare a analfabetismului întâlnită în comunitățile de romi, cauzată de lipsa interesului pentru pregătirea școlară a copiilor de etnie romă. Menționăm, de asemenea, că lipsa unui loc stabil de muncă pentru părinți conduce la un grad ridicat de sărăcie și angrenarea copiilor în activități de îngrijire a fraților sau de generare de venituri, prin orice formă, urmată de condiții inadecvate de locuire, precum și lipsa accesului la utilități publice..."*.

In ceea ce priveste politicile publice adresate membrilor comunitatilor cu romi, respondentul considera ca acestea sunt aceste documente sunt benefice, influentand in bine situatia romilor. Din punctul de vedere al respondentului, cele mai importante masuri luate in beneficiul comunitatilor cu romi sunt *"... inființarea posturilor de experți locali pentru romi, a celor de mediatorii sanitari, mediatorii școlari si inființarea Agenției Naționale pentru Romi..."*.

Programul/actiunea cu cel mai mare impact in comunitatile cu romi o reprezinta *"...programul de mediere sanitara. Mediatorul sanitar are rolul de a crea o prezentare reală asupra stării de sănătate a acelor dintre etnicii romi care nu sunt asigurați și nu se prezintă la medic în afara situațiilor de urgență..."*. Totodata, cu privire la masurile care au avut efectul cel mai slab in comunitatile cu romi, respondentul mentioneaza *"...Modul în care sunt implementate proiectele adresate comunităților de romi, deoarece acestea rămân fără rezultate măsurabile, din cauza lipsei de mediatizare și necunoașterii rolului pe care îl au instituțiile publice care desfășoară programe de incluziune socială..."*.

In ceea ce priveste rolul autoritatilor locale si a organizatiilor neguvernamentale in procesul de incluziune sociala a romilor, respondentul considera foarte important rolul autoritatilor locale in procesul de *"...atragere de fonduri nerambursabile si implementarea de proiecte pentru integrarea romilor în comunitate și creșterea nivelului de trai al acestora..."*, si apreciaza pozitiv rolul organizatiilor romilor, considerand ca *"...este nevoie de solidaritate între reprezentanții județeni, locali, societatea civilă și cetățenii de etnie romă care prin acțiuni comune și coerente să se urmărească realizarea obiectivelor asumate prin Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității Romilor pentru perioada 2015-2020..."*. Totodata, respondentul considera ca pentru a pune in practica masurile din strategia pentru romi este nevoie de o colaborare stransa intre autoritatea locala si reprezentatii societatii civile a romilor.

Referitor la procesul de imbunatatire a calitatii vietii persoanelor vulnerabile apartinand minoritatii romilor, respondetul considera important implementarea urmatoarelor masuri: (1) *diseminarea la nivelul comunităților de etnie romă a informației privind accesul la programe cu finanțare europeană adresate acestora, accesul la educație și programele de sănătate;* (2) *asigurarea resurselor financiare necesare pentru școlile în care învață în proporții semnificative copii romi și care obțin rezultate bune și dovedesc abilități reale. Facilitarea accesului copiilor romi la educație reprezintă o investiție pe termen lung, prin educație aceștia își pot asigura locuri de muncă stabile și un viitor decent;* (3) *Creșterea gradului de educare și responsabilizare a femeilor care îndeplinesc*

calitatea de mamă, prin programe educaționale și de formare profesională, adaptate nevoilor și pregătirii acestora.

Implicarea Institutiei Prefectului Judetului Olt in procesul de incluziune sociala a romilor.

In cadrul Institutiei Prefectului judetului Olt, exista Biroul Judetean pentru Romi care se preocupa de realizarea, implementarea, monitorizarea si evaluarea planului judetean de actiune pentru incluziunea sociala a romilor (conform cu strategia Guvernului Romaniei de incluziune a populatiei de etnie roma). Interviuul s-a realizat cu dna Cristina Mihai, consultant pe probleme de romi în cadrul Cancelariei Prefectului, cu experienta de peste 10 ani in problematica romilor.

Biroul Județean pentru Romi din cadrul Institutiei Prefectului Judetului Olt are urmatoarele atributii:

- a) participarea, împreună cu reprezentanți ai autorităților administrației publice locale, ai organizațiilor neguvernamentale ale romilor și cu reprezentanți ai minorității romilor la evaluarea principalelor nevoi ale comunităților de romi;
- b) monitorizarea aplicării proiectelor/programelor destinate îmbunătățirii situației romilor;
- c) identificarea problemelor legate de dreptul de proprietate asupra terenurilor și locuințelor deținute de romi;
- d) înaintarea de propuneri subprefectului referitoare la inițierea de acțiuni de informare, prevenire și combatere a discriminării romilor în județ și de dezvoltare a colaborării dintre structurile administrației publice și organizațiile neguvernamentale ale romilor, pe bază de parteneriat;
- e) organizarea întâlnirilor grupului de lucru mixt;
- f) monitorizarea și evaluarea stadiului implementării strategiei în domeniul incluziunii cetățenilor români aparținând minorității romilor;
- g) întocmirea raportului semestrial privind stadiul îndeplinirii obiectivelor din Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor și activitatea structurilor de implementare a strategiei;
- h) acordarea de sprijin și consultanță de specialitate serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din subordinea Guvernului care își au sediul în Județul Olt, autorităților administrației publice locale și organizațiilor neguvernamentale în ceea ce privește drepturile minorităților romilor;
- i) acordarea de sprijin și consultanță de specialitate experților locali pentru romi în vederea formării unor grupe de inițiativă locală, care să evalueze nevoile comunităților locale și întocmirii planurilor locale de acțiune pentru romi;
- j) centralizarea planurilor locale de acțiune și elaborarea Planului județean de acțiune pentru incluziunea cetățenilor români aparținând minorității romilor;
- k) acordarea de consiliere cetățenilor romi care se adresează Instituției Prefectului.

In ceea ce priveste situatia romilor de la nivel judetean, respondentul caracterizeaza comunitatea ca fiind "...o problemă de mare actualitate care preocupă deopotrivă mediile politice, românești și europene fara sa se vada rezultate concrete notabile...".

Cu privire la problemele cu care se confrunta membrii comunitatilor cu romi, avand la baza experienta in problematica romilor, respondentii listeaza urmatoarele probleme:

- *Lipsa locurilor de muncă adaptate nevoilor din comunitățile de romi.*
- *Școlarizarea copiilor romi în școli segregate rezidențial, adică în școli din cadrul sau aflate lângă un cartier "compact" de romi și fără o altă școală în apropiere, în care toți elevii sau un procent foarte mare sunt romi, practici care conduc la segregare, întâlnite la nivelul județului Olt în următoarele unități școlare: Școala Nr. 1 Slatina, Liceul Tehnologic Drăgănești-Olt, Școala cu clasele I-IV Chiliz, Școala Nr. 1 Balș, Liceul Tehnologic "Constantin Filipescu" Caracal, Școala cu clasele I-IV Petculești (Grădinari).*
- *Există comunități cu număr însemnat de romi, care nu beneficiază de servicii ale mediatorilor sanitari la nivelul județului Olt fiind nevoie de încadrarea a încă cel puțin 9 mediatorii sanitari romi, pentru localitățile: Corabia, Potcoava, Brebeni, Corbu, Fălcoiu, Scărișoara, Stoenеști, Valea Mare.*
- *La nivelul județului Olt numărul localităților în care procentul oficial al minorității romilor depășește 10% este de 4, respectiv comunele: Corbu (12%), Iancu Jianu (27%), Grădinari (24%) și Stoenеști (19%). În niciuna dintre aceste localități nu se aplică prevederile Hotărârii Nr. 1206/2001 pentru aprobarea Normelor de aplicare a dispozițiilor privitoare la dreptul cetățenilor aparținând unei minorități naționale de a folosi limba maternă în administrația publică locală, cuprinse în Legea administrației publice locale nr. 215/2001.*
- *În semestrul I 2015: un număr de 415 familii aparținând minorității rome sunt neracordate la rețeaua de apă potabilă în localitățile în care există rețea de apă; - un număr de 105 familii aparținând minorității rome sunt neracordate la rețeaua de curent electric; - numărul persoanelor care întâmpina probleme în a obține actele de identitate și/sau de stare civilă era de 67 pentru certificate de naștere și 196 pentru acte de identitate;*
- *În conformitate cu „Fișa de probleme și nevoi ale comunității locale de romi”, pe baza căreia Biroul Județean pentru Romi a centralizat problemele din comunitățile de romi, în baza de date a instituției sunt un număr de 986 locuințe fără acte de proprietate.*

Cea mai importanta problema cu care se confrunta membrii comunitatilor cu romi este *“...lipsa unui loc stabil de muncă pentru părinți, care determină un grad ridicat de sărăcie, un stil de viață în consecință, angrenarea copiilor în activități de îngrijire a fraților sau de generare de venituri, urmată de condiții inadecvate de locuire și lipsa accesului la utilități de infrastructură...”*.

În ceea ce privește politicile publice și impactul lor asupra persoanelor vulnerabile aparținând minorității romilor, respondentii considera ca *“...Politicile publice au produs schimbări în comunitățile de romi prin implementarea de măsuri în special în domeniul educație, exemplu sunt locurile speciale acordate elevilor romi în învățământul liceal și universitar. Începând cu anul 2001 au fost înființate Birourile Județene pentru Romi, posturile de experți locali pentru romi și cele de mediatorii sanitari, mediatorii școlari, lucrurile cele mai vizibile în comunități, oameni care desfășoară activități în comunitățile de romi...”*.

Cele mai importante măsuri luate la nivel central în ultimii 10 de ani legate de problematica persoanelor de etnie romă au fost *“...locurile alocate elevilor romi în cadrul liceelor și facultăților, înființarea Birourilor Județene pentru Romi, a posturilor de experți locali pentru romi, a celor de mediatorii sanitari, a mediatorilor școlari și a profesorilor de limba romani. Funcționarul care are ca atribuții problematica romilor este în viziunea mea una dintre cele mai importante realizări în*

privința problematicii comunităților de romi, întrucât acesta are rolul de a prezenta o imagine clară a comunității, a problemelor reale, care de multe ori sunt ascunse în spatele leitmotivului „romii nu s-au declarat”, iar pe de alta parte expertul rom (functionar in primarie, mediator sanitar, mediator scolar, profesor de limba romani) susține dezvoltarea comunității locale prin introducerea problemelor romilor pe agendele locale...”.

In opinia respondentei, organizatiile si institutiile cheie implicate in procesul de implementare a politicilor publice adresate populatiei de etnie roma sunt: “Guvernul Romaniei, *Instituția Prefectului – Județul Olt, Agenția Națională pentru Romi, organizatii neguvernamentale precum Terre des Hommes, Fundația PACT, Habitat for Humanity România, Centrul Romilor pentru Politici de Sănătate –SASTIPEN, Amare Rromentza, Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună” si Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale...”*

In ceea ce priveste implicarea autoritatilor centrale si locale in procesul de rezolvare a problematicii romilor, respondenta considera ca “...*autoritățile centrale au un important rol în monitorizarea, evaluarea intervențiilor din comunitățile de romi, precum și în atragerea de fonduri europene și internaționale pentru comunitățile sărace din România. Autoritățile publice locale au cel mai important rol în privința abordării problemelor cetățenilor, inclusiv a cetățenilor romi si ar trebui să abordeze problemele cu o mai mare implicare în accesarea de fonduri...”.*

Referitor la implicarea organizatiilor neguvernamentale centrale si locale, respondenta considera ca “... *problematika persoanelor de etnie romă are un caracter complex. Este necesară o strategie realistă de abordare în acest sens, în care să fie implicați alături de reprezentanții județeni și locali care monitorizează problemele cu care se confruntă cetățenii de etnie romă și ceilalți factori responsabili pe fiecare domeniu de activitate: educație, sănătate, locuri de muncă, acte de proprietate, locuire. Este nevoie de solidaritate și acțiuni comune pentru realizarea obiectivelor asumate prin Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității Romilor pentru perioada 2015-2020. În acest sens, sprijinul nemijlocit al societății civile și al liderilor comunității rome este esențial. Guvernul României va continua să protejeze drepturile și libertățile tuturor cetățenilor săi, inclusiv ale celor de etnie romă...”.*

Implicarea finantatorilor in problematica romilor este un subiect detaliat de respondenta. “...*in opinia mea sunt necesare urmatoarele aspecte: (1)Transparentizarea întregului proces de accesare și implementare a proiectelor co-finanțate de fondurile europene; (2)Respectarea termenelor în ceea ce privește evaluarea proiectelor; (3)Penalizarea celor care nu asigură continuarea activităților din proiect conform planului inițial de sustenabilitate care a stat la baza declarării proiectului ca fiind eligibil; (4) alocarea resurselor financiare pentru aplicanți la întocmirea studiilor de fezabilitate. Acestea costă foarte mult comparativ cu bugetele reduse ale multora dintre autoritățile administrației publice locale, cât mai ales a organizațiilor non-guvernamentale; (5) asigurarea complementarității intervențiilor pentru o abordare integrată a modalităților de sprijin a potențialilor beneficiari si (6) regandirea unui sistem de asigurare a resurselor financiare pentru co-finanțarea proiectelor – un puternic obstacol în accesarea fondurilor europene...”.*

In vederea imbunatatirii calitatii vietii, respondenta considera necesar implementarea urmatoarelor recomandari: “... (1)*Crearea unor unități de incluziune socială în interiorul structurilor administrației publice locale și/sau județene, cu atribuții de coordonare și execuție, capabile să*

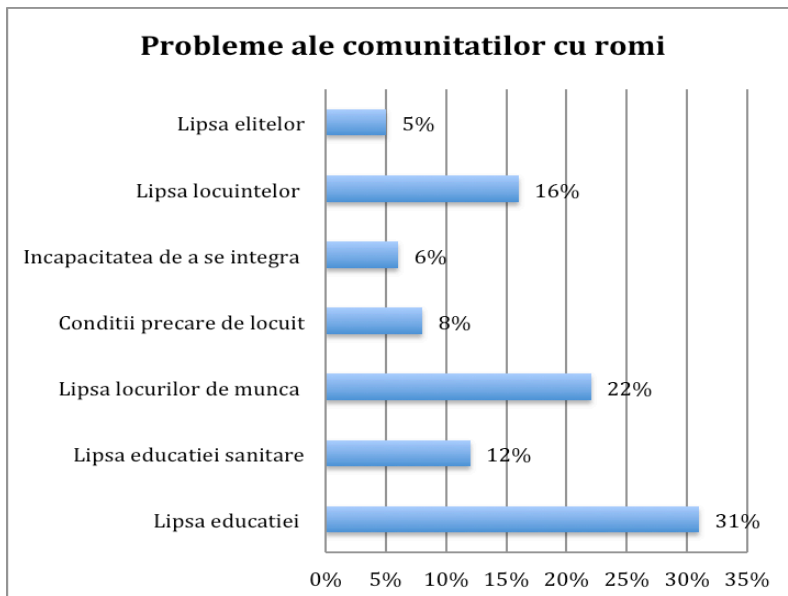
aplice pentru și să implementeze programe complexe de dezvoltare locală incluzivă, cu finanțare locală, națională, europeană sau din alte surse, conform legii; (2) Asigurarea resurselor financiare necesare pentru școlile care lucrează cu proporții semnificative de copii romi și dovedesc rezultate bune și reale. O abordare integrată a problemelor din domeniul educației ar trebui să faciliteze și accesul romilor la locuri de muncă, pentru a crește nivelul de investiții pe termen lung pe care familiile le pot aloca educației copiilor: precaritatea veniturilor este un obstacol sigur în calea investițiilor în educația copiilor și întreține stilul de viață în care satisfacerea nevoilor de bază este prioritară față de investiția, îndepărtată în timp, în educație; (3) Promovarea unei abordări integrate prin care, pe lângă locuri de muncă să fie asigurate și condiții adecvate de locuire, oportunități de a beneficia de serviciile unei creșe pentru mamele doritoare de a intra pe piața muncii. Studiile arată că includerea femeilor pe piața muncii aduce cu sine schimbări pozitive în lanț la nivelul familiei, al comunității și al societății: femeile beneficiază de o putere sporită de decizie asupra veniturilor gospodăriei, privilegiind investițiile în educația copiilor...”.

Implicarea autoritatilor deconcentrate în procesul de incluziune socială a romilor.

Analizând interviurile realizate cu reprezentatii direcțiilor deconcentrate de la nivelul județului Olt, constatam că acestea abordează problematica romilor în funcție de domeniul de activitate și aria de expertiză. La nivelul ISJ Olt, o preocupare a instituției o reprezintă programul de mediere școlară și reducerea abandonului școlar în rândul romilor. La nivelul DSP Olt, reprezentatii instituției menționează preocuparea de a asigura sustenabilitatea programului de mediere sanitară pentru comunitățile cu romi, la nivelul AJOFM există preocupare pentru incluziunea pe piața forței de muncă a romilor prin organizarea de burse a locurilor de muncă pentru romi și programe de calificare profesională și la nivelul DGASPC se pune accent pe nevoile sociale ale populației de etnie romă și protecția copiilor romi, mai ales în contextul migrației părinților romi. Una dintre observațiile majore ale acestei cercetări este faptul că, analizând domeniile de activitate ale instituțiilor deconcentrate, observăm că nu există o colerale a activității acestora bazate pe principiul abordării integrate a problematicii romilor care să asigure eficiența în procesul de incluziune socială a romilor.

Raportat la problemele cu care se confruntă românii, respondenții consideră că cele mai importante probleme regăsite în rândul comunităților cu romi sunt lipsa locurilor de muncă și lipsa educației în rândul membrilor comunităților cu romi. În ceea ce privește abordarea pe domenii de activitate, așa cum am menționat și mai sus, dacă analizăm răspunsurile respondenților constatăm că acestea diferă în funcție de activitatea instituției. La nivelul DSP, pe lângă lipsa educației și supraaglomerarea spațiilor de locuit, respondentul a menționat lipsa educației sanitare și frecvența mare a bolilor cronice ca o problemă prioritară care trebuie abordată urgent. La nivelul AJOFM, lipsa locurilor de muncă este dublată și de lipsa educației formale care să permită beneficiarilor romi să ocupe un loc pe piața forței de muncă. În plus, aici se menționează și atitudinea discriminatorie a agenților economici care nu doresc să interacționeze cu populația romă precum și *“...incapacitatea de a se integra...”*. DGASPC menționează o problemă majoră ca fiind lipsa actelor de identitate în rândul romilor precum și sărăcia ca principala problemă care afectează cel mai mult populația de etnie romă, în special categoria de populație romă care locuiește în comunități vulnerabile, compacte. Totodată, respondentul DGASPC consideră o problemă la fel de

importanta *“...faptul ca cadrul populației de etnie romă nu este încă funcțională o elită care să genereze încredere în ceea ce privește posibilitatea atingerii unor standarde ridicate în domeniul educației și al integrării socio-profesionale...”*.

Referitor la politicile publice pentru romi, respondentii au puncte de vedere diferite. Pe de o parte, avem respondenti care sunt contra politicilor publice pentru romi si care considera ca aceste politici nu trebuie a face diferente între cetateni *“...politicile publice trebuie sa vizeze principal asigurarea accesului tuturor membrilor societatii la serviciile sociale fundamentale: sanatate, invatamant, ocupare si asistenta sociala...”* (respondent DSP). Pe de alta parte, avem si respondent care mentioneaza ca aceste politici publice pentru romi sunt binevenite si ca *“...este normal ca Guvernul Romaniei sa se ocupe de romi deoarece romii fac parte dintr-o categorie de populatiei vulnerabila. Multi dintre ei nu au educatie, traiesc in comunitati sarace, nu au locuri de munca si noi statul trebuie sa facem ceva pentru ei...”* (reprezentat AJOFM). Daca analizam cu atentie raspunsurile respondentilor constatam ca documentele de politici publice adaptate la nivel judetean in beneficiul comunitatilor cu romi sunt doar o sarcina in plus adaugata pe fisa de post a functionarilor publici care nu are aplicabilitate si sustenabilitate in practica. Lipsa finantarii masurilor pentru romi precum si neadaptabilitatea masurilor regasite in strategii la situatia reala din comunitatile cu romi determina acesta situatie ingrata de neputiinta in care se afla responsabilii institutiilor publice judetene responsabile de implementarea politicilor pentru romi.

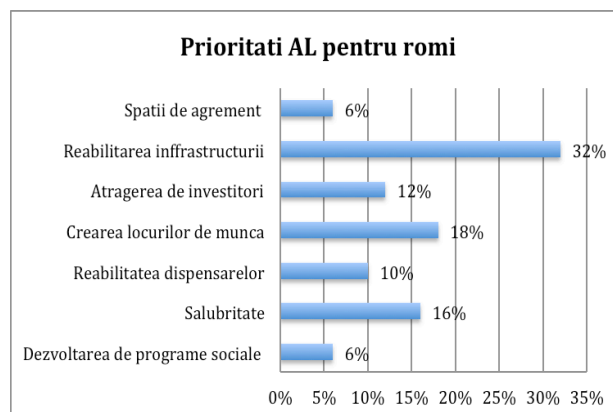
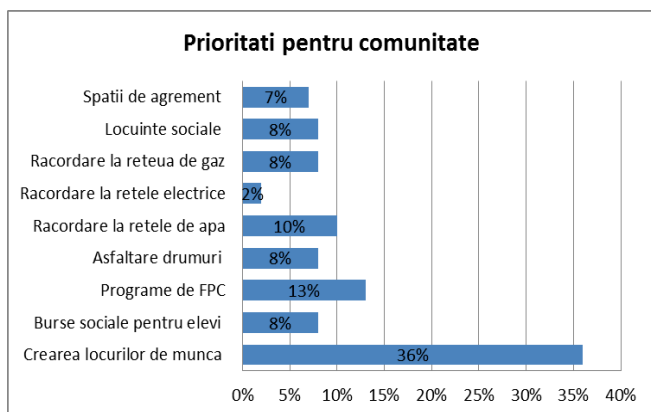
Din punctul de vedere al reprezentatilor institutiilor publice judetene, aceste politici publice pentru romi ar trebui sa vizeze in mod special participarea romilor la viata publica, includerea lor in sistemul de invatamant, includerea lor in viata comunitatii si insertia lor pe piata muncii, bazat pe nevoile reale ale membrilor comunitatilor cu romi si adaptat realitatii socialei de la nivel national si local. Cea mai buna masura implementata in beneficiul comunitatilor cu romi o constituie, pe de o parte, *“....programul de mediere sanitara in comunitatile cu romi, a produs multa schimbare in randul femeilor rome...”* (reprezentat DSP), si pe de alta parte, *“...programul masurilor afirmative in licee si universitati si programul mediatorilor scolari care contribuie la imbunatatirea nivelului de educatie in randul romilor...”* (reprezentant ISJ).

În ceea ce privește recomandările respondenților referitoare la măsurile ce trebuie adoptate în beneficiul comunităților cu romi, acestea sunt: Școlarizarea romilor și calificarea în diverse meserii; Implicarea și responsabilitatea comunităților cu romi în procesul de realizare a măsurilor ce îi vizează; implicarea activă a reprezentanților organizațiilor romilor, realizarea de programe educaționale pentru romi; Integrarea romilor în posturi de decizie în anumite structuri sociale; Înregistrarea corectă a lor într-o bază de date deoarece ei nu se declară ca sunt romi de teamă că nu sunt tratați ca majoritarii; Participarea copiilor romi la sistemul de educație: grădinița, școala primară și gimnazială, liceu, facultate; Introducerea unui program after school în școlile gimnaziale pentru că foarte mulți copii romi nu au cum să își pregătească lecțiile acasă; identificarea dimensiunii reale a populației romilor pentru stabilirea corectă a nevoilor de servicii publice și extinderea rețelelor de medieri sanitari și școlari.

3. CONCLUZII FINALE ȘI RECOMANDĂRI

Analizând rezultatele obținute în cadrul acestei cercetări, comparat și cu alte cercetări analizate în activitatea desk-research, constatăm că la nivelul autorităților publice din județul Olt, în special în rândul primarilor comunelor cu un număr semnificativ de romi, am observat două tipuri de discurs: 1. Discursul oficial în care românii sunt considerați o categorie de populație vulnerabilă care are nevoie de o intervenție rapidă din partea statului prin planuri de măsuri, programe și proiecte cu ținta pe procesul de incluziune socială și asigurarea bunăstării și 2. Discursul neoficial în care românii sunt considerați o categorie de populație privilegiată, care beneficiază prea mult, pe de o parte de atenția autorităților naționale și internaționale și pe de altă parte de programe și proiecte care le aduc venituri în plus fără o schimbare vizibilă de comportament și atitudine.

O altă situație contradictorie care apare în urma acestei cercetări este faptul că, la întrebarea “care este problema prioritara a comunităților cu romi”, analizând răspunsurile constatăm că autoritățile locale nu cunosc foarte bine situația reală din comunitățile cu romi pe care le administrează. La nivel comunitar, respondenții au menționat că problema prioritara este lipsa locurilor de muncă cu focus pe identificarea oportunităților de incluziune pe piața forței de muncă, bazat pe nivelul instruirii lor, iar la nivelul autorităților locale (primării), problema prioritara a comunităților cu romi este lipsa infrastructurii (drumuri neasfaltate, lipsa rețelei de apă și canalizare), situație față de care respondenții romi au menționat că nu este atât de urgentă. “... *dacă am un loc de muncă nu mă interesează că nu am asfalt. Important este pentru mine să am ce le pune copiilor pe masă. Și dacă avem asfalt cu ce ne încălzeste? Și dacă avem curent electric și apă la robinet cu ce bani plătim? Dacă le face, oricum noi nu beneficiem de ele pentru că nu avem cu ce plăti. Dacă avem locuri de muncă, putem să ne plătim și curentul și apa. Cum am trait până acum fără asfalt putem să trăim și de acum înainte însa nevoia noastră este să avem ce pune pe masă copiilor noștri...*” (citată din discuție purtată cu un respondent rom).

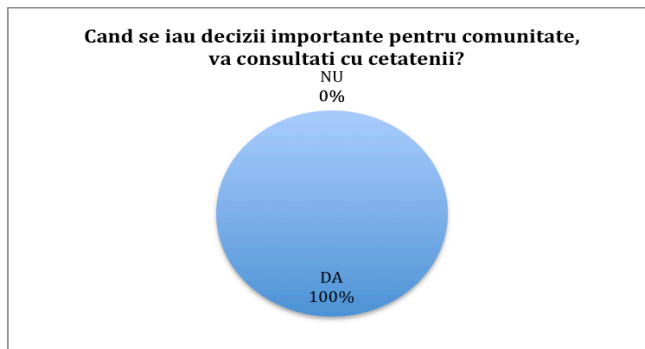
La nivelul autoritatilor judetene, problemele prioritare sunt mentionate in functie de specificul institutiei deconcentrate in care este incadrat respondentul. De exemplu DSP considera lipsa educatiei sanitare o problema urgenta, AJOFM considera lipsa educatiei scolare si lipsa calificarilor o problema urgenta iar DGASPC considera ca o problema urgenta este saracia si lipsa actelor de identitate, marea majoritate a romilor fiind incadrata in categoria asistatilor sociali. La nivelul institutiilor reprezentative de la nivel judetean problemele urgente sunt lipsa educatiei, lipsa locurilor de munca si pe de alta parte lipsa modelelor comportamentale. Toate problemele considerate fiind urgente de catre respondentii de la nivelul autoritatilor judetene sunt complementare, unele dintre ele fiind chiar dependente, si coroborate cu problemele mentionate de respondentii de la nivel local, pot determina universul stiintific pentru o nota de fundamentare a unui plan de actiune judetean centrat pe nevoia de incluziune sociala a populatiei de etnie roma.

O alta concluzie importanta a acestui studiu este faptul ca, politicile publice dezvoltate la nivel judetean si national, nu au luat in calcul diferentele culturale ale neamurilor de romi existente in judetul Olt. Peste 72% dintre respondentii cercetarii sunt romi traditionali, vorbitori de limba romana (ursari, caldarari, spoitori, costorari), pastratori ai traditiilor cu nevoii diferite fata de romii asimilati/tismanari. Schimbarea comportamentului romilor traditional se constituie intr-un proces mai lung, care trebuie sa aiba la baza conceptul de incluziune culturala, comparativ cu schimbarea comportamentului romilor asimilati (diferenta dintre acestia si populatia majoritata este data fie de culoarea pielii sau de declaratia de apartenenta etnica) care trebuie sa aiba la baza conceptul incluziunii sociale, acestia fiind incadrati in categoria de populatie vulnerabila/asistata social.

In ceea ce priveste procesul de rezolvare a problemelor, a nivelul respondentilor constatam ca 53,5% isi rezolva problemele singuri, 25,5% cu ajutorul autoritatilor locale sau 11,5% ajutati de rude/vecini. Daca analizam raspunsurile reprezentatilor autoritatilor locale, constatam ca exista o contradictie cu situatia din teren, acestia mentionand ca atunci cand cetatenii au o problema fac tot posibilul sa rezolve situatiile in beneficiul cetatenilor.

Referitor la nivelul de incredere a cetatenilor romi in relatia cu autoritatile locale, constatam ca peste 89% dintre respondent au mentionat ca au incredere mica sau deloc in reprezentatii autoritatilor locale. In procesul de luare a deciziilor la nivel local, constatam ca peste 59% dintre respondenti au raspuns ca nu sunt consultati atunci cand se iau decizii importante in localitate. Analizand raspunsurile reprezentatilor AL constatam o noua contradictie. Respondentii din randul AL au mentionat in unanimitate ca, atunci cand sunt luate decizii importante pentru comunitate, autoritatea locala se consulta cu cetatenii.

In plus, din analiza datelor a rezultat faptul ca cetatenii vor sa participe la procesul de luare a deciziilor (86% au mentionat ca vor sa fie informati atunci cand se iau decizii importante in comunitate).

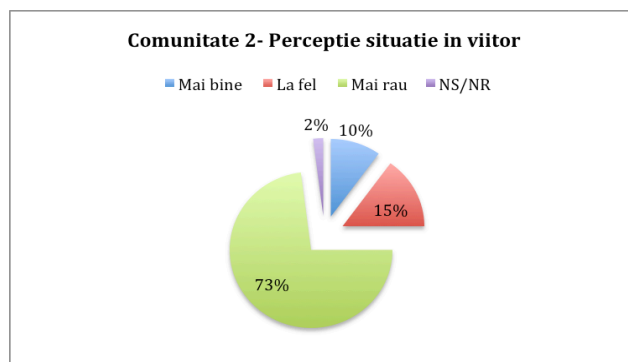
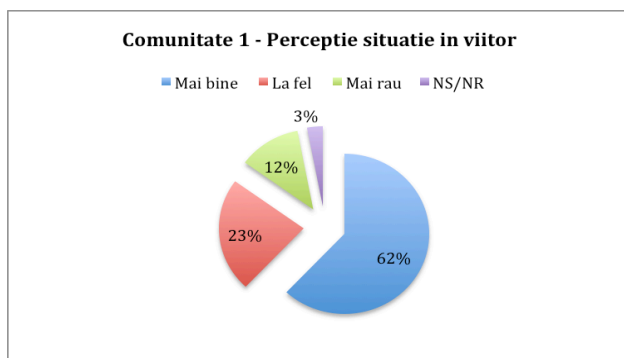

In ceea ce priveste tratamentul diferentiat al romilor la serviciile publice, in general, respondentii considera ca sunt tratat diferentiat atunci cand acceseza serviciile publice. Peste 54% dintre respondenti mentioneaza ca sunt tratati diferit atunci cand se adreseaza serviciilor oferite de primarie, 67% mentioneaza ca sunt tratati diferit atunci cand se adreseaza serviciilor medicale, 54% mentioneaza ca sunt tratati diferentiat atunci cand se adreseaza serviciilor de ocupare (atat de catre institutii cat si de catre angajatori) si 51% considera ca sunt tratati diferit in relatia cu sistemul de invatamant.

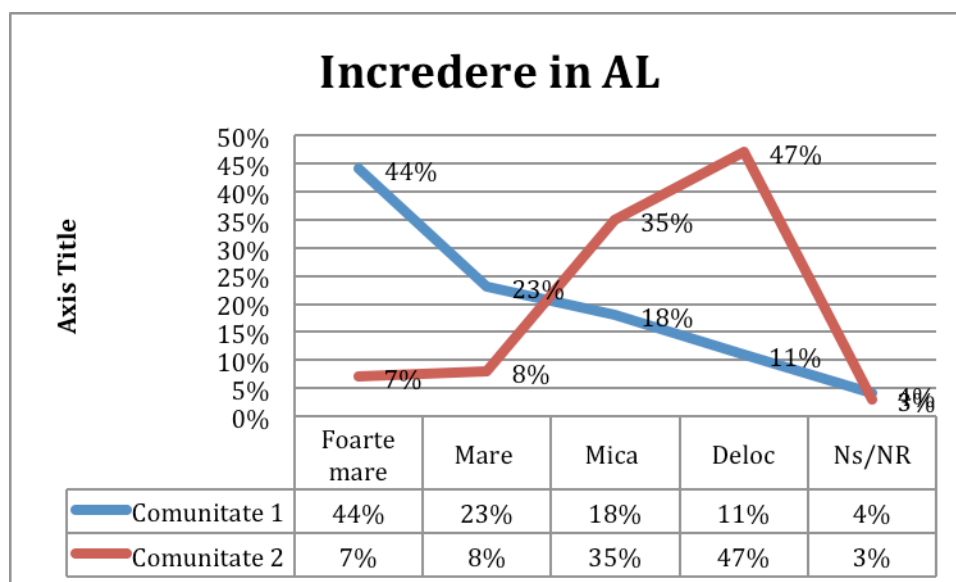
Analizand tipologia respondentilor din comunitatile selectate in cadrul programului de cercetare din judetul Olt constatam ca putem sa analizam comunitatile cu romi din doua perspective: perspectiva traditionala, de apartenenta la grup (comunitati cu romi traditionale si comunitati cu romi asimilate) si perspectiva nevoilor (nevoia primara de supravietuire, siguranta si securitate personala si nevoia de apartenenta si recunoastere sociala). In fiecare comunitate inclusa in programul de cercetare, regasim tipuri de respondentii care, in functie de statut si situatie financiara, se incadreaza in cele doua tipuri de comunitate.

Comunitatea de tip 1	Comunitatea de tip 2
nevoi: apa, hrana, adapost, nevoi fiziologice primare, siguranta si securitate personala, nevoi sociale si de apartnenenta , nevoia de recunoastere sociala.	nevoi: apa, hrana, adapost, nevoi fiziologice primare, siguranta si securitate personala, nevoi sociale si de apartnenenta.

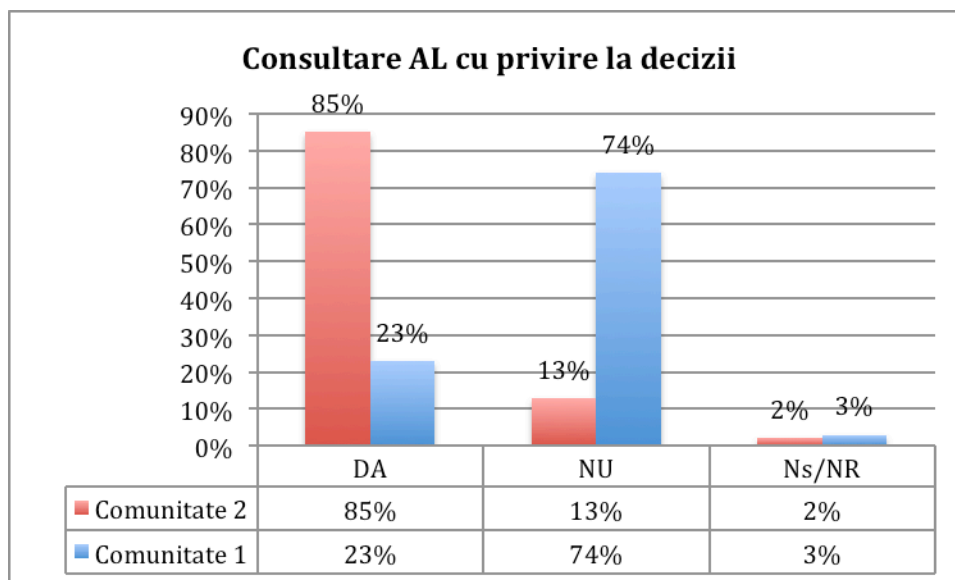
Analizand cele doua tipuri de comunitati din perpspectiva rezolvarii problemelor si proiectarii in viitor, constatam ca la nivelul judetului Olt sunt comunitati cu cetatateni de etnie roma optimisti cu privire la viitorul comunitatii si cetateni de etnie roma pesimisti. Nivelul de optimism este dat de increderea pe care acestia o au in rolul autoritatilor locale si liderilor locale, precum si de cunostintele pe care acestia le au cu privire la documentele de politici publice, precum si despre programele implementate cu sprijin financiar European, adresate comunitatilor cu romi.

La nivelul judetului Olt, increderea cetatenilor de etnie roma in autoritatile locale si implicarea acestora in procesul de luare a deciziilor si rezolvarii problemelor este impartita. La nivelul comunitatii de tip 1, unde nevoile de securitate si nevoile sociale sunt prioritare, se observa o incredere foarte mare in rolul autoritatilor locale, bazat pe asteptarile pe care le au romii in relatia cu autoritatile locale. In comunitatile de tip 2, unde nevoile de sociale si de recunoastere a statutului sunt prioritare, observam un grad ridicat de neincredere in rolul autoritatilor locale, bazat pe nevoie de a participa la procesul de luare a deciziilor si pe nevoia de a deveni un cetatean activ.

Cu privire la procesul de luare a deciziilor, analizand raspunsurile celor doua tipuri de comunitati observam ca la nivelul comunitatii de tip 1, bazat pe increderea in rolul AL, respondentii nu considera prioritar sa fie consultati de reprezentatii locali cu privire la deciziile importante. In schimb la nivelul comunitatii de tip 2, respondentii considera foarte important procesul de consultare cu privire la deciziile care le afecteaza viitorul si isi doresc participarea la intalnirile de luare a deciziei.

In ceea ce priveste nevoile exprimate, din raspunsurile respondentilor constatam ca acestea difera in functie de tipul de nevoi clasificate in piramida nevoilor si de tipul de comunitate descrisa mai sus.

Comunitate de tip 2	Comunitate de tip 1
<p>"...sa avem locuri de munca stabile, cu carte de munca, de unde sa stiu ca primesc un salariu ..."</p> <p>" ...sa invatam sa prevenim bolile si sa fim tratati la fel atunci cand mergem la medic..."</p> <p>"...chiar daca suntem saraci, sa fim si noi vazuti ca oamenii.."</p> <p>"...sa nu mai fim discriminati, sa fim tratati egal ca oamenii.."</p> <p>"... sa nu imi fie rusine ca sunt tigan..."</p> <p>"...sa oferim un trai mai bun copiilor nostrii..."</p> <p>"...copii sa invete mai bine la scoala....."</p>	<p>"...sa avem mancare pe masa pentru copii..."</p> <p>"...sa aiba copii mei haine si ce le trebuie pentru scoala..."</p> <p>"...sa ne gasim si noi ceva de munca sa punem paine pe masa la copii..."</p> <p>"...sa nu mai avem atatea probleme ca m-am saturat..."</p> <p>"...sa ne permitem sa avem un trai cat de cat..."</p> <p>"...sa invete copii sa citeasca si sa scrie..."</p> <p>"...daca se poate, sa primim si noi ajutoare..."</p>

In ceea ce priveste decalajele socio-economice ale membrilor comunitatilor cu romi din judetul Olt trebuie sa mentionam faptul ca, in comunitatile incluse in studiu, romii reprezinta un grup format dintr-un numar semnificativ de mare, cu un procent semnificativ de familii vulnerabile, care se lupta zilnic cu problematica saraciei. Conform raspunsurilor lor, in marea majoritate a cazurilor, veniturile obtinute sunt insuficiente pentru a asigura traiul de zi cu zi.

Respondentii care traiesc in saracie prioritizeaza nevoile avand un orizont de proiectie in timp de maxim o zi, axandu-se pe nevoile de supravietuire (hrana, adapost) in detrimentul satisfacerii nevoilor de sanatate, educatie, transport, formare, etc. Romii au un nivel ridicat de dependent

financiara, majoritatea veniturilor provenind din diferite forme de asistenta sociala (ajutor social, alocatii,etc), astfel fiind prinsi intr-o capcana a inactivitatii si excluziunii sociale.

Starea de sanatate a romilor este una precara, iar accesul la servicii este unul limitat (lipsa asigurarilor de sanatate, distante mari intre comunitate si cel mai apropiat punct sanitar, lipsa informatiilor privind accesul la servicii, lipsa de informatii privind drepturile si obligatiile privind sanatatea, nivelul redus de cunostinte privind factorii care influenteaza negativ starea de sanatate). Daca analizam datele obtinute constatam, peste 68% dintre respondenții își apreciază starea de sănătate ca fiind buna si foarte buna. Acesta situatie ne determina sa afirmăm că, in lipsa unui diagnostic sau a simptomelor unei boli, romii sunt mai optimiști în aprecierea stării de sănătate.

In domeniul ocuparii, lipsa unui loc de munca stabil afecteaza in proportie foarte mare populatia de etnie roma. Principalele cauze care conduc la aceasta situatie sunt: lipsa pregatiri profesionale, lipsa locurilor de munca la nivel local, lipsa oportunitatilor antreprenoriale la nivel local, discriminarea la locul de munca, lipsa programelor de pregatire profesionala si incluziune pe piata fortei de munca. Din raspunsurile primite a rezultat faptul ca exista un interes din partea romilor de a participa la programe de pregatire profesionala si incluziune pe piata foarte de munca insa adaptate nivelului lor de instruire. Una dintre barierele mentionate de respondenti in procesul de incluziune pe piata fortei de munca este lipsa educatiei care sa permita participarea la cursuri de pregatire conform normelor ANC.

In ceea ce priveste locuirea, ca si in alte judetele din regiune, in continuare romii traiesc in comunitati izolate, cu situatii locative neoficiale, in zone cu putine oportunitati de ocupate, in locuinte aglomerate. Distanta fata de scoala, unitati sanitare, autoritatea locala este de obicei mare, in conditiile in care nu exista mijloace de transport in comun sau posibilitatile de transport/resursele sunt limitate.

Inegalitatea sanselor pentru romi incepe foarte devreme in viata, printr-un acces inadecvat la educatie timpurie in cadrul familiei vulnerabile (minima socializare in familie privind comportamentul copilului aflat in diferite ipostaze sociale). Familia este supusa unei situatii socio-economice precare, ceea ce afecteaza in mod direct si ireversibil structurarea adecvata a personalitatii copiilor si procesul de integrare sociala primara a acestora.

Lipsa resurselor familiei determina probleme de acces la servicii educationale pentru copii, avand astfel efecte asupra celor doua etape de socializare a copilului (familiala si educationala), determinand lipsa integrarii normative si a celor comunicationale, cu efect tardiv asupra integrarii functionale a individului devenit adult (a treia etapa de integrare – rolul de cetatean, sot, parinte).

In ceea ce priveste lipsa modelelor din comunitatile cu romi care sa contribuie la schimbarea comportamentelor tinerilor romi, problema semnalata de catre reprezentatii autoritatilo judetene, trebuie sa avem in vedere faptul ca procesul de schimbare a comportamentului romilor este un proces lung bazat mai degraba pe conceptul de incluziune culturala a romilor. In judetul Olt regasim un numar semnificativ de romi traditionali, apartinand mai multor neamuri de romi, al caror schimbare de comportament nu se poate realiza doar pe baza unor campanii de informare organizate de catre institutiile abilitate. Este nevoie de o schimba de mentalitate intracomunitara bazata pe capacitatea de convingere a liderilor formali si informali ai romilor, bineinteles cu participarea discrete a autoritatilor locale.

“Problematika roma” nu este o problema de natura etnica ci, mai degraba, de natura socio-economica iar rezolvarea trebuie sa urmareasca vulnerabilitatile la modul individual. Accesul cetatenilor la servicii publice este o conditie obligatorie intr-o societate care nu discrimineaza.

Abordarea problematicii romilor necesita o schimbare de gandire: de la o gandire generala orientata etnic, catre o gandire orientata catre necesitatile socio-economice ale indivizilor care compun cele doua tipuri de comunitati. Interventiile autoritatilor trebuie sa se centreze pe nevoile comunitatilor vulnerabile (care frecvent sunt comunitati mixte din punct de vedere etnic si social).

De apreciat este activitatea Consilului Judetean Olt si Biroului Judetean pentru Romi din cadrul Institutiei Prefectului judetului Olt, care acorda o atentie sporita procesului de incluziune sociala a cetatenilor de etnie roma din judet. Prin actiunile relizate, autoritatile locale si judetene pot deveni agentii de schimbare care sa contribuie pe termen lung la procesul de incluziune sociala a romilor.

Pentru perioada urmatoare, autoritatile locale si judetene din Olt trebuie sa aiba ca prioritate principala dezvoltarea unui plan judetean de actiune, bazat pe pricipiile incluziunii sociale si egalitatii de sanse, care sa contribuie, pe de o parte la incluziunea pe piata fortei de munca a persoanelor aflate in cautarea unui loc de munca si de de alta parte, la redarea demnitatii umane acestei categorii de populatie vulnerabila.

Echipa responsabila de realizarea studiului:

Autorii studiului: **Dr. Soc. Daniel Radulescu (Sastipen), Dr. Soc. Georgel Radulescu (Sastipen), Drd. Iulian Paraschiv (PRPE Bucuresti)**

Operatori culegere date: **Viorel Curt, Fieraru Andra, Micli Andreea, Adriana Chiper, Anca Balcescu, Mihai Cristina, Minel Cocarica.**

Operatori introducere si analiza date: **Marius Radulescu (Sastipen), Gurin Claudiu (Sastipen), Radu Anuti (Sastipen).**